

vergadering **C255**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebestrijding

van 30 mei 2023

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de projecten in het kader van de doorgaande lijn voor de naadloze overgang van de kinderopvang naar de kleuterschool – 2645 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de proefprojecten in het kader van de doorgaande lijn voor de vereenvoudiging van de overgang van kinderopvang naar kleuteronderwijs – 2672 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de herziening van de Vlaamse gezondheidsdoelstelling 'De Vlaming leeft gezonder in 2025' – 2665 (2022-2023)	11
VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de zogenaamde toxische informatie na afname van een NIP-test – 2708 (2022-2023)	15
VRAAG OM UITLEG van Lise Vandecasteele aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de optrekking van de limiet van het aantal kinderen per begeleider in de buitenschoolse opvang – 2710 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de verhoging van de ratio in de buitenschoolse opvang – 2771 (2022-2023)	18
VRAAG OM UITLEG van Jos D'Haese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de loodvervuiling rond de goudraffinaderij Value Trading in Antwerpen – 2759 (2022-2023)	26
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het hoge aantal kinderen dat in een recente studie aangaf moe of met honger naar school te gaan – 2723 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het belang van ontbijten – 2786 (2022-2023)	33
VRAAG OM UITLEG van Suzy Wouters aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het toenemende aantal weggelopen kinderen – 2794 (2022-2023)	40

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de moeilijke vaccinregistratie in Vaccinnet via het Brussels Gezondheidsnetwerk Abrumet – 2643 (2022-2023)

42

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de projecten in het kader van de doorgaande lijn voor de naadloze overgang van de kinderopvang naar de kleuterschool

– 2645 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de proefprojecten in het kader van de doorgaande lijn voor de vereenvoudiging van de overgang van kinderopvang naar kleuteronderwijs

– 2672 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Sinds januari 2022 lopen onder de noemer Doorgaande Lijn twaalf projecten in Vlaanderen en Brussel waar de kinderopvang en de kleuterschool naadloos in elkaar overlopen. Binnen deze projecten wordt onderzocht hoe aan kinderen van 0 tot 6 jaar een breed geïntegreerd aanbod kan worden gedaan van zorgen, spelen, leren en opvoeden. De eerste testfase loopt af aan het einde van de zomer.

Recent keurde de Vlaamse Regering de tweede fase goed. Daarbij wordt de regelgeving in het Vergunningsbesluit lager gemaakt op basis van de drempels die de kinderopvanginitiatieven en kleuterscholen in de eerste fase hebben ervaren.

In het kader van het DuJo-project werd in drie proeftuinen geëxperimenteerd met de nieuwe functie 'kinderbegeleider in kleuteronderwijs en opvang'. Dit betekende dat een kinderbegeleider niet alleen in de voor- of naschoolse opvang of ter ondersteuning van de kleuterleerkracht enkel in de kleuterklas wordt ingezet, maar in beide. Begin dit jaar was het nog wachten op de beleidsaanbevelingen ter conclusie van dit project.

Zelf ben ik daar altijd een grote believer van geweest, omdat ik denk dat het de job aantrekkelijker maakt en dat het beter is voor de kinderen die van de buitenschoolse opvang, na of voor de schooltijd, naar de kleuterklas gaan en omgekeerd.

Er werd wel een Duo-Doebox uitgewerkt met achtergrondinformatie, methoden en materialen als leidraad om de combinatiefunctie kinderbegeleider in kleuteronderwijs en opvang voor te bereiden, uit te rollen en te evalueren. Vanuit de DuJo-projecten worden ook drie contractmogelijkheden beschreven. Deze zaken worden ook meegenomen in het lerend netwerk van het project Doorgaande Lijn.

In de commissie en de plenaire vergadering riep ik ook al meermaals op tot meer afstemming tussen de kleuterschool en de buitenschoolse opvang.

Welke drempels om te komen tot een naadloze overgang tussen buitenschoolse opvang en kleuterschool werden door de betrokkenen tijdens de eerste fase aangeduid?

Zijn er al punten die op korte termijn kunnen worden opgenomen om de samenwerking tussen de buitenschoolse opvang en de kleuterschool te versterken?

Werden ondertussen al beleidsvoorstellen geformuleerd ter conclusie van het DuJo-project? Zo ja, welke? Hoe gaat u daarmee aan de slag?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Er wordt al jarenlang gewezen op het feit dat er in Vlaanderen een zekere scheiding is tussen enerzijds de kinderopvang en anderzijds het kleuteronderwijs. Om die overgang voor jonge kinderen eenvoudig te maken, wordt gekeken naar wat de drempels zijn en hoe we ervoor kunnen zorgen dat die twee systemen beter op elkaar aansluiten. Vaak gaat het om de grootte van de groep, maar ook de structuur van de dag en nog veel andere factoren.

Om een beeld te krijgen van die factoren en eventuele moeilijkheden, al dan niet regelgevend, die kunnen opduiken bij de overgang werden proefprojecten ontwikkeld, waar mijn collega ook naar verwees. Er werden in januari 2022 twaalf proefprojecten opgestart in Vlaanderen en Brussel, waar de kinderopvang en kleuterschool naadloos in elkaar overlopen. Er wordt voorzien in een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen van 0 tot 6 jaar. De eerste fase wordt afgerond aan het einde van de zomer. Op 1 september 2023 zal de tweede fase starten. Deze eindigt op 31 december 2024.

Voor die tweede fase zijn nu enkele wijzigingen doorgevoerd. De beslissing daarvoor werd genomen op de ministerraad van 12 mei 2023. De aanpassingen komen er op basis van de drempels die de kinderopvanginitiatieven en kleuterscholen ervaren hebben in de eerste fase. Alvorens deze beslissing van kracht gaat, wordt er advies ingewonnen bij de Raad van State.

Minister, welke reacties kreeg u vanuit de proefprojecten in die eerste fase en waren die gelijklopend?

Welke regelgeving zal er veranderd worden? En kunnen projecten hiervan afwijken en is maatwerk mogelijk?

Wanneer wordt het advies van de Raad van State verwacht? Ik weet dat u dertig dagen zult antwoorden, maar ik weet ook dat de Raad van State ondertussen heel wat tijd overschrijdt.

Komt de start van de nieuwe fase op 1 september al dan niet in het gedrang? Hoe ziet het verdere verloop van het project eruit? Wat volgt er na de eerste fase?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's, voor deze vragen.

Bij het systeem van de doorgaande lijn staat het kind, zoals jullie weten, centraal. Kinderopvang is deel van een sterk lokaal netwerk. In de twaalf proefprojecten zoeken we wat er nodig is om de vlotte overgang van de kinderopvang naar de kleuterschool mogelijk te maken. In de eerste fase hebben de projecten geïdentificeerd welke drempels er zijn in de regelgeving om die vlotte overgang mogelijk te maken.

Samen met collega Ben Weyts heb ik nu in de regering een tweede fase principieel laten goedkeuren, waarbij we de regelgeving in het Vergunningsbesluit over de kinderopvang luwer maken op basis van de drempels die de kinderopvanginitiatieven en kleuterscholen tot nu hebben ervaren. Door de aangepaste regelgeving kunnen de proefprojecten volgend schooljaar volwaardig met de doorgaande lijn aan de slag.

Tijdens de eerste fase van de projecten die onder Doorgaande Lijn vallen, inventariseerde de kerngroep een aantal drempels voor geïntegreerd werken in een doorgaande lijn, op basis van de input van elk van die twaalf pioniers. Voor hen die geïnteresseerd zijn, bestaat de kerngroep uit medewerkers van Opgroeien

en het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI). De pioniers waren enthousiast dat elk van hen, binnen de afspraken van het project, alle drempels en knelpunten mochten aanhalen waar zij tegenaan liepen.

De drempels situeerden zich op een aantal niveaus. Dat was eerst en vooral, jullie niet onbekend, op het niveau van de verschillen in arbeidsvoorwaarden. Ten tweede was er een drempel op het vlak van verschillen in werktijd, even welbekend denk ik. Ten derde is er het gesplitst inzetten en rapporteren van subsidies. Ten vierde vormt het verschil in regelgeving qua ratio aantal kinderen per begeleider en leefgroepgrootte een drempel. Ten vijfde is er de afzonderlijke financiering van de infrastructuur. Ten zesde spelen de verschillende normen binnen de infrastructuur een rol. Ten zevende is er het ontbreken van een kader voor gegevensuitwisseling over kinderen. Dat zijn de opvolgsystemen over de voorzieningen heen.

Het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) tot aanpassing van het BVR over de Doorgaande Lijn is ingediend bij de Raad van State op 15 mei 2023. Wij verwachten het advies dus tegen 14 juni, collega's. Onder voorbehoud van de volledige goedkeuring kunnen we dan op 1 september een regelluw kader mogelijk maken voor de twaalf pioniers voor de resterende duurtijd van het project. U weet wellicht dat dit loopt tot 31 december 2024.

De experimenteerruimte voor de pioniers in deze tweede fase ziet eruit als volgt. Er werd op twee punten een regelluwte gecreëerd in de regelgeving van de kinderopvang voor deze projecten. Het eerste punt is dat je kunt afwijken van artikel 14 en 16 van het Vergunningsbesluit van 22 november 2013. Die artikelen hebben betrekking op het gedeeld gebruik van binnenruimten en de nettovloeroppervlakte. De tweede afwijking gaat over artikel 55 van het Vergunningsbesluit van 22 november 2013, dat betrekking heeft op de leefgroepgrootte.

We beslisten ook over een aantal extra punten voor de tweede fase. Eerst en vooral komt er geen regelluwte voor bepaalde arbeidsvoorwaarden zoals de verloning, de voordelen, het aantal vakantiedagen en de pensioenregeling. De reden is zeer eenvoudig: dat is totaal onmogelijk en onuitvoerbaar in de duurtijd van een project.

Het tweede dat wel verandert is dat de pioniers kunnen genieten van een flexibele verantwoording van de ontvangen subsidies en middelen als die ingezet worden voor een geïntegreerd aanbod. Dat is denk ik belangrijk.

Ten derde kunnen de pioniers, als de personeelsleden daar welwillend tegenover staan, flexibel omgaan met de werktijd in functie van het organiseren van continuïteit doorheen de dag en doorheen het jaar, alsook in functie van het organiseren van gedeeld overleg.

Tot slot wordt ook aan de pioniers gevraagd specifiek te experimenteren en onderzoek te voeren naar drie punten. Ten eerste om via 'job shadowing' onderzoek te voeren naar de gelijkenissen en verschillen van de functieprofielen van kinderverzorgers in de kleuterschool, en kinderbegeleiders in de kinderopvang. Het interesseert me ook wel om daar zicht op te krijgen. Ten tweede om een afstemming tussen kwaliteitskaders, ouderbetrokkenheid, taal en zindelijkheid te krijgen. Ten derde om te kijken naar een mogelijkheid om onderling kind- of leerlinggegevens uit te wisselen.

Om de samenwerking tussen de buitenschoolse opvang en de kleuterschool te verbeteren, kunnen al heel wat stappen gezet worden door in te zetten op een lokaal partnerschap en een gedeeld gebruik van infrastructuur en een gedeelde personeelsinzet. Wat dat laatste betreft, kan ik verwijzen naar de praktijkaanbevelingen vanuit het DuJo-project, bijvoorbeeld rond het arbeidscontract, rond de

gezamenlijke pedagogische visie en rond de ondersteuning van de medewerkers. Er zijn nog geen beleidsvoorstellen geformuleerd ter conclusie van het DuJo-project. De praktijkgerelateerde conclusies uit dat project zijn wel meegegeven aan de twaalf pioniers Doorgaande Lijn.

Alle pioniers rapporteren tussentijds en op het einde van het project via een zelfevaluatie. Het is de stuurgroep die na afloop van het project een evaluatie van het project zal opmaken en ook een aantal beleidsaanbevelingen zal formuleren. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Dank u wel, minister, voor uw antwoord.

Ik moet zeggen dat ik dit superinteressant vind, ook de conclusies die – natuurlijk voorlopig – over de drempels getrokken zijn vind ik heel interessant. Een aantal daarvan kenden we natuurlijk wel. Ze inventariseren is één zaak, ze proberen weg te werken is moeilijker. Wat de arbeidsvoorwaarden betreft hebt u bijvoorbeeld aangegeven, dat dit in een pilootproject op korte termijn niet zomaar haalbaar is. Ik herhaal: ik geloof heel erg in de meerwaarde hiervan, en daarom is het heel goed dat er op deze manier gepioneerd wordt, en er stappen gezet worden in het creëren van regelluwte, om dat pionierschap mogelijk te maken. Ik kijk nu al uit naar de conclusies die daaruit volgen, want ik denk dat, eens je de klik gemaakt hebt om dat om te vormen tot één geïntegreerd systeem, er eigenlijk geen weg terug meer zal zijn. Dat zal ook goed zijn, maar heeft nu alleen nog wat tijd nodig. De drempels die u allemaal noemt, onder meer in het kader van de arbeidsvoorwaarden, zijn natuurlijk niet zo eenvoudig. Er zijn er die mogelijk makkelijker op te lossen zijn, zoals de infrastructuurnormen, maar dat zijn ze niet allemaal.

Minister, we hebben wel gezien dat door het creëren van bijkomende functies in de kleuterscholen voor kinderverzorgsters, er natuurlijk ook wel een stukje concurrentie ontstaat tussen degenen die kinderbegeleider zijn in de voorschoolse of buitenschoolse opvang, en degenen die gaan werken in de kleuterschool. Die concurrentie is natuurlijk het laatste wat we nodig hebben. Mijn bijkomende vraag is dan ook of er zicht is op het verloop van de buitenschoolse opvang naar de kleuterscholen.

Omdat we weten hoe dit pioniersproject loopt en we er conclusies uit gaan trekken, is mijn tweede vraag hoe u er zeker voor gaat proberen te zorgen dat de concurrentie tussen de kinderopvang en het onderwijs niet verder wordt opgedreven, en dat die concurrentie gaat spelen, want ik denk dat dat echt niet goed is.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, het inventariseren van de knelpunten en ook de oplossingen ervoor zijn een cruciaal gegeven, denk ik.

U sprak over de afwijkingen op artikel 14, 16 en 22 wat betreft het besluit in het kader van deze projecten. De vraag die dat bij mij oproept is in welke mate het zinvol is om in andere contexten dan enkel deze samenwerking, deze pilootprojecten, ook afwijkingen te voorzien, om het op die manier mogelijk te maken dat we voldoende kinderopvang hebben en houden. Mijn vraag gaat dus niet alleen naar het domeinoverschrijdende aspect. Dat is een eerste punt.

U hebt het daarnet aangehaald dat je regelgevende kwesties hebt, maar er zijn ook pedagogische kwesties, dat is een tweede punt. Dat is iets waarover ik me toch wat zorgen maak. Ik hoop niet dat dat de bedoeling is, dat de kinderopvang en scholen op de een of andere manier pedagogisch op elkaar gaan aansluiten, maar binnen zogenaamd pedagogische projecten, en je daar binnen de

kinderopvang een veel verder of groter onderscheid begint te krijgen dan nodig is. Het wordt dan complexer om het te organiseren, en er zou in de ene kinderopvang dan een andere ontwikkelingspsychologie zijn dan in de andere. Ik denk dat dat niet wenselijk zou zijn. Ik hoor graag uw visie daarop.

Wat u aanhaalde over taal, ouders en zindelijkheid, dan denk ik dat er daar, zeer pragmatisch en praktisch, een duidelijk doorlopende lijn is. Wat lees je voor, hoe werken we aan zindelijkheid? Want dat zijn zaken die men uiteraard op alle domeinen nodig heeft, en waar we in het kleuteronderwijs merken hoe men er in de kinderopvang rond werkt.

Rond concurrentie, collega's, moet me wel nog één ding van het hart. Ik stel vandaag vast dat we dankzij de federale overheid geweldige concurrentie hebben tussen onderwijs en zorg, namelijk een flexi-job kan in de zorg maar kan niet in het onderwijs. Ik zie in het kader van de knelpuntberoepen niet veel verschil, dus daar zie ik dan weer mensen richting zorg gaan, en niet onderwijs. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Er is al veel gezegd, maar ik wil toevoegen dat er bij deze proefprojecten behoorlijk veel knelpunten vanuit het domein zelf naar boven komen die niet los kunnen worden gezien van de problemen van die crisis. Het feit dat dat op dit moment in een bubbel wordt gezien en besproken, lijkt mij niet wenselijk. Die knelpunten moeten daar integraal in worden meegenomen. Dat veroorzaakt ook een deel van de problemen daar. Bepaalde mensen geven er bijvoorbeeld de brui aan, zelfs binnen deze proefprojecten die een conceptueel idee zijn – zoals de doorgaande lijn voor kinderen van 0 tot 6 jaar oud – en waar er een groot draagvlak voor is. Maar die kunnen niet als een oplossing worden gezien voor wat er op dit moment maatschappelijk gaande is. Door de manier waarop er binnen kinderopvang en kleuteronderwijs bepaalde keuzes worden gemaakt, zal dat de proefprojecten zelfs bemoeilijken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's. Voor mij zijn dit bijzonder waardevolle proefprojecten waar we de grond voor geëffend hebben toen ik nog minister van Onderwijs was. Ik merk dat er een aantal zeer geëngageerde projectbelievers zijn die er echt in geloven. Dat er nu en dan eens iemand met zijn job stopt, kan ik niet verhinderen, dat is altijd zo. Die dingen worden niet in een bubbel besproken. We hebben gevraagd wie er mee wil verdergaan en wie er enthousiast over is, en het enthousiasme is heel groot. Of we daar nu een breder verhaal van moeten maken, zullen we nog zien. De projecten lopen nog tot 2024, dan kunnen we bekijken hoe dat gaat. Ik vind het zeer goed dat we hier nu proberen om die regelluwte maximaal te verkennen.

Collega Daniëls, ik ben zeker bereid om te bekijken waar we dat nog kunnen verbreden. We zien ook dat er een overkoepelend pedagogisch referentiekader is voor de kinderopvangsector. Daarbinnen kan elke kinderopvang zijn eigen accenten leggen. Het is dus niet zo dat je overal eenheidsworst hebt, je kunt er ook accenten in leggen. Rond taal, bijvoorbeeld, hebben we dat expliciet zo benoemd omdat we dat heel belangrijk vinden. Je kunt daar ook interessante zaken uit afleiden in de toekomst.

Collega Schryvers, we kunnen nog geen concreet zicht op het verloop tussen die kinderopvang en de kleuterschool geven. We zijn wel een vergelijking aan het maken tussen beide statuten. U weet dat daar heel wat verschillen in zijn. Vanuit mijn bevoegdheid als minister van Welzijn, zou ik het bijzonder interessant vinden om die gecombineerde jobs in de kinderopvang en de kleuterschool mogelijk te maken. We hebben eigenlijk de kleuterscholen versterkt met een aantal mensen

die kinderbegeleider zijn. Ik weet dat er toen een aantal de keuze hebben gemaakt om in het onderwijs te stappen, maar er zijn er ook die zeggen dat ze graag die combinatie zouden maken. De vraag is dus hoe en op welke manier je tot een goede combinatie kunt komen.

Collega Daniëls, die flexi-jobs moet ik toch eens grondiger bekijken. Ik meen mij te herinneren dat wij zelf een brief hebben geschreven naar het federale niveau om te vragen dat men voor een brede optie zou kiezen, maar men heeft gekozen voor een beperkte invulling van de mogelijkheid om flexi-jobs uit te voeren, ook in zorg en welzijn. Onderwijs heeft nog minder mogelijkheden, dat moet ik bekennen. Maar het is niet zo dat een verpleegkundige een flexi-jobber kan zijn, denk ik. Er zijn daar een aantal zware beperkingen voor. Ik ben er wel een grote fan van om dat ook bij de kinderbegeleiders eens te bekijken. Voor de logistieke functies is dat volgens mij allemaal geregeld. Het zou wel goed zijn mocht er een maximale transparantie zijn over een aantal sectoren heen. Ik steun dus de vraag om dat in het onderwijs mogelijk te maken, maar dan op basis van gelijkheid met welzijn, anders creëer je weer een ongelijkheid, en die is er vandaag wel. Er zijn dus heel veel beperkingen in welzijn om dit te kunnen doen. Wordt vervolgd, collega's, maar in het algemeen heb ik een grote appreciatie voor alles wat daar nu gebeurt, en wat we daaruit kunnen leren. Het zal ons interessante inzichten geven in de toekomst.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Ik kijk uit naar het vervolg van dit project en de verdere resultaten. U zegt zelf, minister, dat er een heel aantal geëngageerde job-believers binnen het project zijn die daar heel positief mee aan de slag gaan. Alleszins ben ik zelf ook een believer in de combinatie van de job van kinderbegeleider in de voorschoolse opvang en kinderverzorger in de kleuterschool. Waarom? Omdat dat natuurlijk de job op zich veel aantrekkelijker zou moeten kunnen maken omdat je met betere werkuren tewerkgesteld kunt worden in plaats van enkel en alleen voor de school en na de school, want dat maakt de combinatie van werk en gezin toch veel moeilijker. In een situatie waar er een krapte is, zijn dat zaken die zeker meespelen. Wat we zeker ook niet uit het oog mogen verliezen, is de meerwaarde die het kan hebben voor de kindjes die als het ware niet van de ene hand in de andere worden gegeven, maar die met de begeleider van de voorschoolse opvang meewandelen in de kleuterschool. Ik hoop dat we dat tussen dit en afzienbare tijd kunnen waarmaken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ten eerste lijkt mij het doorgeven van info van kinderen tussen de opvang en kleuterschool niet meer dan normaal te zijn. Daar denk ik dat we inderdaad die drempel moeten wegwerken.

Ten tweede, wat betreft die belangrijke pedagogische taken zoals Nederlandse taal en zindelijkheid, lijkt het mij ook een no-brainer om te zorgen dat dat naadloos doorloopt. Een opmerking die ik wel nog wil geven in verband met de concurrentie – daar sluit ik bij u aan, minister –: maak federaal die flexi-jobs in al die knelpuntberoepen transparant en eenvoudig. Eenieder die we via een flexi-job kunnen aantrekken, kan misschien ook wel een vaste medewerker worden. Het is gewoon een goede zaak, denk ik, om op bepaalde momenten ook eens te proeven.

Een laatste punt waar ik voor wil waarschuwen, is het volgende. Als je die doorgaande lijn kinderopvang-kleuteronderwijs maakt, mag je niet de kinderopvang in een bepaald pedagogisch project van dezelfde school krijgen, maar dan een soort verzuiling krijgen in de voor- en naschoolse kinderopvang, want dan gaat dat de flexibiliteit eigenlijk meer ten nadele dan ten voordele zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Uitzonderlijk wil ik toch nog een verduidelijking aanbrengen in verband met die flexi-jobbers, want ik heb het even nagevraagd. Flexi-jobs kunnen enkel in paritair comité 330, dat is onder andere de ouderenzorg, en dan enkel nog voor ondersteunende niet-zorgfuncties. Vandaar een beetje mijn zorg dat er gelijkheid komt die er nu in datgene dat men wel toegestaan heeft, niet is. *(Opmerkingen van Koen Daniëls)*

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de herziening van de Vlaamse gezondheidsdoelstelling 'De Vlaming leeft gezonder in 2025' – 2665 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, maar vooral u, minister, op de ministerraad van 12 mei, dezelfde die daarnet werd aangehaald, werd de Vlaamse gezondheidsdoelstelling 'De Vlaming leeft gezonder in 2025' aangepast.

De doelstelling werd al in 2016 geformuleerd, collega's, met als doel Vlamingen tegen 2025 gezonder te laten leven op het vlak van onder andere voeding, beweging, tabak, drugs en alcohol. Deze doelstelling wordt nu uitgebreid naar 'Tegen 2025 leeft de Vlaming gezonder op het vlak van gezond eten, sedentair gedrag, lichaamsbeweging, tabak, alcohol, drugs, val- en fractuurpreventie bij ouderen, geestelijke gezondheidsbevordering en preventieve mondzorg.' Tot zover de uitbreiding van die doelstellingen. De thema's val- en fractuurpreventie bij ouderen, preventieve mondzorg en geestelijke gezondheidsbevordering worden toegevoegd.

Per thema worden enkele subdoelstellingen opgesteld. Zo heb je de subdoelstellingen 'gezondheid in eigen handen', 'gezin bron van gezondheid', 'vrije tijd, gezonde tijd', 'gezondheid in onderwijs', 'werken, ook aan gezondheid', 'meer gezondheid in de zorg' en 'gezonde buurten'. U zult samen met mij opmerken dat het woord gezondheid heel vaak in de titel staat, en ook de nieuwe thema's worden daarin ondergebracht.

Voorafgaand aan de wijziging van de gezondheidsdoelstelling is advies gevraagd aan de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG). Zij stonden positief tegenover de opname van de drie nieuwe thema's, maar zien ook nog andere mogelijkheden en aandachtspunten. Zo stelt de raad dat er in de toekomst meer gewerkt moet worden aan initiatieven ter integratie en afstemming van gezondheidsthema's over verschillende levensdomeinen heen binnen het preventieve gezondheidsbeleid. Daarnaast stellen ze dat een structureel beleid onderbelicht blijft en roepen ze op om competenties die reeds aanwezig zijn bij initiatiefnemers en professionals in de zorg optimaal te benutten.

Ik moet eerlijk zeggen dat ik, als ik al die verschillende domeinen lees, soms ook denk dat dit allemaal is opgeknipt, maar het ene hangt ook samen met het andere. Als ik denk aan obesitas, en aan fracturen bij het vallen, dan hangt dat wel samen, of ongezond eten of zelfs magerzucht heeft dan ook weer gevolgen op andere domeinen. Je kunt die dus niet los zien van elkaar, en ik kan toch wel onderschrijven dat we toch wel moeten kijken naar grotere 'chapeaus', denk ik, waar we dan geïntegreerd aan werken.

De uitbreiding van de gezondheidsdoelstelling is goed aangezien mentaal welzijn op deze manier – door het op te nemen – ook hoger op de agenda staat, en ik denk ook dat die twee zaken met elkaar verbonden zijn: een gezonde geest in een gezond lichaam. Ze hebben impact op elkaar.

Tijdens de afgelopen jaren is het belang hiervan meermaals benadrukt en werd ook mentale gezondheid uit de taboesfeer gehaald. Het lijkt me ook goed dat gezond leven niet enkel te maken heeft met een gezond lichaam, met voeding, maar ook met je gezond te voelen, en daar ook aan te werken.

Waarom wordt de doelstelling 'De Vlaming leeft gezonder in 2025' nu aangepast? Want het is 2023, dat is nog twee jaar om die doelstelling te halen. Die is er al van 2016. In welke mate zal de aanpassing min of meer gehaald worden tegen 2025? Want je voegt er nu een aantal toe, en we hebben nog twee jaar. Hoe gaan we dat dan evalueren, en in welke mate worden die bijgevoegde doelstellingen nu reeds gehaald?

Op welke manier is er rekening gehouden met het advies van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin? Volgens de Raad is het belangrijk, dat zeggen zij althans, dat de nodige financiële middelen worden voorzien om de bijkomende doelstellingen te bereiken. Worden die geheralloceerd? Wordt er geschoven? Ik heb nog een laatste vraag. Welke inspanningen zullen er worden geleverd om die bijkomende doelstellingen tegen 2025 te halen? Dank u wel.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het preventief gezondheidsbeleid zet in op heel wat factoren die de gezondheid positief beïnvloeden. Dat is ook de achterliggende visie van onze doelstelling 'De Vlaming leeft gezonder in 2025'. Een voorbeeld: voldoende bewegen en een gezonde mond hebben ook een effect op fysieke, mentale en sociale gezondheid. Voldoende beweging is ook belangrijk ter preventie van valincidenten. Het ene werkte dus in op het andere.

Bij het initiële strategisch plan was de mogelijkheid voorzien tot verbreding naar andere thema's. Dat is logisch, want de samenleving is constant in beweging. Maatschappelijke tendensen zoals vergrijzing, lange wachtlijsten voor een tandartsbezoek of een hoge zorgnood voor psychologische hulpverlening zorgen ervoor dat er ook meer aandacht is voor preventie.

Daarom hebben we, zoals door u geformuleerd, de drie thema's, namelijk preventieve mondgezondheid, geestelijke gezondheidsbevordering en val- en fractuurpreventie. Ik wil trouwens meegeven dat die geestelijke gezondheidsbevordering voor mij heel belangrijk is. Dat had er de eerste keer al in mogen staan. Maar het is tegelijk de eerste keer dat we die aandacht voor de geestelijke gezondheid expliciet opnemen in gezondheidsdoelstellingen, wat ik ontzettend belangrijk vind.

Het opnemen van de drie gezondheidsthema's heeft geen invloed op de haalbaarheid van het oorspronkelijk strategisch plan. Dit plan werd tussentijds geëvalueerd in 2022 op basis van de beschikbare bronnen en data. De resultaten kunt u vinden op de website van Zorg en Gezondheid. Richting 2025 gaat de administratie samen met de betrokken organisaties, verder aan de slag met de bevindingen uit die evaluatie.

Ook voor de thema's waarmee de gezondheidsdoelstelling nu wordt uitgebreid, zijn er concrete gezondheids- en procesindicatoren geëxpliciteerd. Ik verwijs onder andere naar de Preventiepeiling, een belangrijke bron om na te gaan in welke mate het beleid ingang vindt in een aantal settings. Die Preventiepeiling is uitgebreid met vragen over valpreventie en preventieve mondzorg.

De indicatoren worden ook opgevolgd via de jaarverslagen van de partnerorganisaties en organisaties met terreinwerking, en vormen de basis voor het opvolgen van de werking van de organisaties.

Het advies van de Vlaamse Raad WVG heb ik met bijzondere aandacht gelezen en vind ik heel waardevol. Ik heb de raad dan ook persoonlijk bedankt en hun antwoorden op hun vragen bezorgd. Aandachtspunten zoals het meten van impact, het voeren van een langetermijnbeleid, de geïntegreerde aanpak en het bereiken van kwetsbare doelgroepen zijn basisprincipes voor dat preventief gezondheidsbeleid.

De herziening van die doelstelling en het plan, werd budgetneutraal opgevat. De budgetten voor het uitvoeren van de bestaande en gevalideerde acties binnen de subdoelstellingen liggen vast in onder andere de beheersovereenkomsten met de verschillende partner- en terreinorganisaties en de Logo's.

Het is evident dat ik ook verder kijk dan mijn eigen beleid. De samenwerking met andere beleidsdomeinen is de voorbije jaren versterkt voor veel thema's in de gezondheidsdoelstelling, bijvoorbeeld gezonde voeding binnen Onderwijs, Leefmilieu en Landbouw. Daar zie je ook de effecten van. Dat is gebeurd via betrokkenheid in een aantal interfederale plannen en overlegfora. Daar stemmen we ook preventief af en we richten ons dan ook op ons plan.

Specifiek voor mentale gezondheid is het departement Zorg bezig aan een traject om de visie en beleidsprioriteiten op het vlak van geestelijke gezondheidsbevordering nog scherper te krijgen. Dat is geen luxe aangezien mentale gezondheid een complex gegeven is dat door veel factoren wordt beïnvloed. We willen die gezondheidsdoelstelling na 2025 gaan verfijnen en uitbreiden.

Er zijn veel uitdagingen en het is voor mij belangrijk dat we de juiste focus leggen. Om met ons preventief gezondheidsbeleid impact te hebben, moeten daar de gepaste middelen tegenover staan. Dit geldt bij uitstek voor actueel maatschappelijk relevante thema's als preventie van obesitas, preventie van middelengebruik en seksuele en mentale gezondheid. Ik zal dit jaar op dat vlak nog enkele investeringen goed proberen uit te voeren.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik kan er moeilijk iets op tegen hebben dat op al die domeinen wordt ingezet. De extra domeinen die dan toegevoegd worden, klinken logisch en nodig. Een bekommernis die ik wel heb, is dat, als je op heel veel doelen begint te werken, ze soms ondergesneeuwd geraken. Soms moet je wat kiezen en focussen om effectief doelen te bereiken. Dat is ook een vraag die ik voor u heb rond de evaluatie van voorgaande initiatieven, wat die nu werkelijk bereiken.

Ik zie veel organisaties met websites, folders, apps, affiches. Bij Kind en Gezin moeten ze soms prikborden bijkopen om alle affiches op te hangen van al die organisaties, maar de werkelijke impact van de zoveelste website, het zoveelste overleg van weet ik veel wat, is volgens mij helaas regelmatig klein. Daar zou ik eigenlijk dit aan willen koppelen, minister: langs de ene kant vroegdetectie en langs de andere kant echt gerichte maatregelen die mensen kunnen nemen.

Ten tweede: waar ik mij zorgen over maak, is dat extreem gezond ook ongezond kan zijn. Vandaag de dag zie ik op sommige vlakken wat betreft alle mogelijke diëten en gezondheidsadviezen van de ene goeroe na de andere, het ene al indrukwekkender en commerciëler klinken dan het andere: "alleen maar vlees eten", "alleen maar dit eten", "alleen maar dat eten". Ik zie mensen daar extreem in gaan, maar soms ook met extreem negatieve gevolgen voor hun gezondheid en soms ook voor hun mentaal welzijn. Daar is het misschien ook goed, minister, om

te screenen wat er overal verschijnt om daar ook wat tegendruk te kunnen geven van "doe dit niet". Een dieet dat gemaakt is voor mensen met bepaalde gezondheidsklachten werkt bijvoorbeeld voor die mensen, maar is niet iets dat algemeen werkt.

Ik heb nog een laatste vraag over de doelen bereiken, waar u niet echt op hebt geantwoord. We zijn nu 2023. Er zijn een aantal doelen bij gekomen. In welke mate gaan we die daadwerkelijk tegen 2025 – dat is uiteraard het doel – bereiken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega. Het is natuurlijk de focus juist leggen en dan kijken wat het effect is, dat is wel belangrijk, anders moet je er niet aan beginnen. Ik vind het van belang dat we die gezondheidsdoelstelling hebben. Wij volgen de evoluties ook op op basis van procesindicatoren. Dat is een vierjaarlijkse bevraging rond die indicatoren, en die heet de Preventiepeiling. Die loopt eigenlijk al sinds 2003 en gaat kijken hoe het nu eigenlijk gesteld is met onze gezondheidsdoelstellingen, wat er wel of wat er niet gebeurt. Die bevraging wordt uitgevoerd in de settings onderwijs, werk, lokale besturen en sinds 2019 ook binnen zorg en welzijn – er is dus een vierde setting aan toegevoegd –, en ook binnen de kinderopvang van baby's en peuters en de buitenschoolse opvang.

In de settings waar de bevraging het eerst is uitgevoerd, is het al mogelijk om evoluties te zien. Je zet iets in de kijker en je gaat via indicatoren kijken of het effect heeft. Ik geef u een drietal voorbeeldjes. Het aantal basisscholen dat in 2019 het kwaliteitscriterium haalde voor het voeren van een preventief gezondheidsbeleid, is ten opzichte van 2015 gestegen met 3 procent. Voor de secundaire scholen is daar weinig beweging te zien. Dat blijft stabiel, het gaat ook niet naar beneden.

In 2019 haalde 18 procent van de ondernemingen met minstens twintig werknemers de minimumnorm voor een preventief gezondheidsbeleid. Dat is een stijging van 5 procent in vergelijking met vier jaar eerder, met 2015. In 2020 heeft zelfs 52 procent van de lokale besturen ook het criterium behaald. We moeten dus blijven meten en kijken of onze acties effect hebben, of we daar een gestage vooruitgang zien. Zo zijn er ook aanbevelingen rond goed bestuur en hebben we ook een aantal projecten en een aantal aanpakken voor de komende jaren, wat we specifiek willen bereiken. Er is bijvoorbeeld ook een eetexpert die een specifiek beleid heeft rond de eetstoornissen, maar de evaluatie gebeurt het best pas na het aflopen van de gezondheidsdoelstelling. Dat zal dus na 2025 zijn.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Wat dat laatste over de eetexpert betreft: dat liep van 2019 tot 2023 en is nu verlengd tot 2025. Ik dacht dat daar wel een evaluatie aan verbonden was om te zeggen of we wel of niet verlengen. Maar ik hoor u nu zeggen, minister, dat we dat pas na 2025 kunnen doen. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Ja, maar ze liep af in 2023. De vraag is dan of je verlengt of dat je zegt dat je verwacht had meer doelstellingen te hebben met de betreffende vzw, dat had ook gekund.

Ik wil nogmaals de oproep vanuit onze fractie en van mezelf herhalen. Ten eerste denk ik dat we echt gericht moeten inzetten, mensen bereiken. Dat wil zeggen: mensen bereiken is niet alleen websites en affiches, dat werkt echt niet meer, maar wel gericht, doelgroepgericht en eenvoudig. Ten tweede is extreem gezond ook ongezond. Ik denk dat we op bepaalde momenten ook daarop moeten reageren om aan te geven dat wat gepropageerd wordt als zijnde een nieuwe methode die

fantastisch goed werkt – recent een middel dat bij diabetes wordt gebruikt om te vermageren, dat is ook een injectie –, daar ook niet voor dient. Er zijn andere manieren waarop je daar moet werken, tenzij onder medische begeleiding, maar dat is dan helemaal iets anders dan dat mensen daar zelf mee aan de slag gaan en dat dat gepropageerd wordt als zijnde gezond.

Een tweede punt dat recent nog naar boven kwam, was dat alle light-dranken met aspartaam en andere suikervervangers volgens de Wereldgezondheidsorganisatie toch niet zo fantastisch waren, al was het maar in het kader van fenyلكetonurie langs de ene kant en anderzijds dat de drang naar suiker blijft bestaan, zelfs nog meer dan voorheen, waardoor dat nog andere effecten teweegbrengt. Daar denk ik ook, minister, dat we gericht moeten inzetten en communiceren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de zogenaamde toxische informatie na afname van een NIP-test – 2708 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, collega's, de niet-invasieve prenatale test (NIP-test) is een test die bij zwangeren wordt voorgesteld om via foetaal bloed in het moederlijk bloed bepaalde chromosomale afwijkingen op te sporen. We spreken dan over het syndroom van Down, trisomie 21, maar ook trisomie 13 en 18, en afwijkingen van de sexchromosomen, het syndroom van Turner en het syndroom van Klinefelter.

De niet-invasieve prenatale test is natuurlijk een keuze, waarbij mensen goed ingelicht moeten worden over wat hij inhoudt, en ook wat het resultaat inhoudt: dat het een goed, maar jammer genoeg ook een slecht resultaat kan zijn, en wat dat kan inhouden met betrekking tot het verderzetten van de zwangerschap. De terugbetaling ervan is ook verbonden aan die kwaliteitsvolle informatie, en zou dus ook beperkt moeten zijn tot syndromen die ik opgenoemd heb. Blijkbaar is dat toch niet altijd het geval, worden zwangere dames en koppels niet altijd even goed geïnformeerd en komen zo tot de ontdekking dat ze bepaalde resultaten niet kunnen interpreteren en voor moeilijke keuzes worden gesteld, zonder daarbij een goed geïnformeerde keuze te kunnen maken.

De terugbetaling is een federale materie, maar het is een belangrijk onderwerp dat ook wel naar de gezondheidszorg en het preventieelk neigt. Mijn vraag is daarom: bent u reeds in overleg gegaan met de federale collega om een duidelijke lijn te krijgen in de kwaliteitsvoorwaarden die eventueel gekoppeld kunnen worden aan de terugbetaling van de niet-invasieve prenatale test? Hebt u daaromtrent al afspraken gemaakt? Zo nee, kunt u dat verder duiden? Zo ja, kunt u duiden welke afspraken er zijn gemaakt?

Anderzijds zouden de Vlaamse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie (VVOG), maar ook het College voor Menselijke Erfelijkheid en Zeldzame Ziekten, overwegen om een opleiding te organiseren voor de niet-invasieve prenatale test, voor vroedvrouwen en ook ander paramedisch personeel. Mijn vraag is of u daarvan op de hoogte bent, en wat de stand van zaken is? Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega.

Uiteraard vind ik het echt belangrijk dat toekomstige ouders op voorhand voldoende en correct geïnformeerd worden over de NIP-test. Ze moeten voor de test weten wat de afwijkingen betekenen, en wat hun opties zijn bij zo'n afwijking. Het is alleen maar als je helder geïnformeerd bent, dat je duidelijke afwegingen kunt maken om al dan niet zo'n NIP-test te doen.

Ik ben blij te vernemen dat het Belgisch College voor Menselijke Erfelijkheid en Zeldzame Ziektes samen met de Vlaamse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie een vorming overweegt voor vroedvrouwen en ander paramedisch personeel. Ik denk dat die geen dag te vroeg komt. Er is nood aan politiek en maatschappelijk duidelijke afspraken over welke afwijkingen opgespoord en meegedeeld kunnen worden aan de ouders. De belangrijkste hefboom om die praktijk van de NIP-test te verbeteren, ligt bij het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV), dat geeft u terecht aan. Zij kunnen onder andere aan de terugbetaling van de NIP-test kwaliteitsvoorwaarden koppelen.

Een voorbeeld is welke afwijkingen met de test opgespoord mogen worden en welke niet. Dat werd al door de Vlaamse overheid op de agenda van de inter-federale werkgroep preventie gezet, maar heeft nog niet tot concrete afspraken met het RIZIV geleid. We zetten dat nogmaals op die interfederale werkgroep en die vindt morgennamiddag plaats, collega. U ziet het, soms bent u zeer actueel met uw vraag.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Dank u wel, minister, ik kijk uit naar het resultaat van de interministeriële conferentie, maar ik wil u echt op het hart drukken dat het heel belangrijk is. Ik heb het zelf jarenlang in de praktijk gedaan. Ongeïnformeerde ouders zijn echt iets wat we moeten vermijden in de geneeskunde. Een test doen, is ook weten waarom je een test doet, en welk resultaat je eventueel kunt verwachten. Maar testen naar bepaalde afwijkingen waar men geen weg mee weet, zorgt voor enorm veel leed en angsten die natuurlijk altijd te vermijden zijn. Ik hoop dus echt dat u een zeer vruchtbaar overleg hebt in de interministeriële conferentie morgen. Druk de aanwezigen daar maar sterk op het hart dat het RIZIV daar dringend maatregelen moet nemen.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, collega, ik ben heel tevreden dat u die vraag stelt. Toen ik zwanger was, bestond de NIP-test nog niet, maar mijn schoondochters hadden bij hun NIP-test geen informatie gekregen. Het was gewoon een bloedafname tijdens een gynaecologisch onderzoek. Ze wachtten dan gewoon op de enveloppe die thuis toekwam, vooral om het geslacht te kennen van hun baby. Toen ik hen vroeg wat er zou gebeuren als er een ander resultaat uit kwam, bleek dat daar geen gesprek over was geweest. Ik lees in De Maakbare Mens – dat is een tijdschrift – van april 2023 dat de coördinator van Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een Handicap (GRIP) zegt dat er heel dringend een kader rond die NIP-test nodig is. Eigenlijk moet men op voorhand heel duidelijk zeggen wat dat inhoudt. De mensen moeten ook weten dat ze dat kunnen weigeren, want dat wordt ook niet gezegd. Dat is eigenlijk iets dat courant gebeurt.

Ik merk ook dat, als er iets negatiefs wordt opgemerkt – want er wordt heel veel onderzocht, meer dan we weten – mensen naar huis komen met iets waarvan ze niet weten wat ze ermee moeten doen. Dat maakt van de rest van de zwangerschap een lijdensweg. Het is goed dat er morgen een conferentie is, maar wij zijn al sinds 2017 met de NIP-test bezig. Ondertussen wordt er al bijna zes jaar beloofd dat er iets gaat gebeuren. Ik hoop dus echt dat jullie morgen eruit komen,

en dat jullie kwaliteitseisen stellen bij de voorafname van de NIP-test. Ik merk dat niet alle academische centra of universitaire ziekenhuizen in Vlaanderen daar op dezelfde manier mee omgaan. Ik hoop ook dat zij de mensen die een symptoom bij een NIP-test als resultaat krijgen, op een heel goede manier begeleiden, zodat die mensen echt niet weggestuurd worden. Ik kijk dus uit naar uw spoedig overleg morgen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik denk dat ik mij niet verkeerd heb uitgedrukt, maar morgen is er een werkgroep gepland. Er zal dus nog geen interministeriële conferentie plaatsvinden. Ik moet op de plenaire vergadering aanwezig zijn, en dan zouden we dat niet morgennamiddag plannen, dat zou een heel vreemde planning zijn. Er is wel een soort interfederale interkabinettenwerkgroep (IKW) preventie, maar het staat geagendeerd. Daarom wilde ik zeggen dat we daar nog verder over zullen spreken.

Collega De Martelaer, ik begrijp uw verzuchtingen. Ik ondersteun ze eigenlijk. Van mij mag er ook een kwaliteitskader komen. We zullen zien hoe de vergadering morgen verloopt. Als het nodig is, moet er nog een brief verstuurd worden. Ik kan het niet alleen geregeld krijgen.

Er zijn mensen die heel goede ervaringen hebben. Dat gaat niet over de NIP-test 'as such', maar over het begeleidend kader, of die mensen geïnformeerd worden over wat dat betekent en wat de gevolgen zijn. Eigenlijk heeft iedereen er recht op om op een heel correcte wijze geïnformeerd te worden. Als dat niet het geval is, zit je achteraf met hele grote problemen. Ik ken ook een aantal plaatsen waar dat supercorrect gebeurt. Iedereen kan ondertussen uit zijn persoonlijke levenservaringen putten. Met jullie steun – en ik denk dat er hier een kamerbrede steun voor is – zullen we dat morgen voldoende assertief bespreken.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Dank u wel, minister. Het is inderdaad duidelijk. Morgen is er de plenaire vergadering, het zou dus moeilijk zijn dat u op een interministeriële conferentie aanwezig bent.

Het is geen correctie, maar de universitaire centra en genetische centra zitten wel allemaal op de gelijke golflengte, en doen de beperkte screenings die afgesproken zijn volgens het kwaliteitskader. Er zijn echter andere spelers die dan breder gaan, en daar komen er moeilijkheden van. Maar ik hoor, minister, dat u de problematiek zeer goed kent, het op de agenda zult plaatsen, en verder zult strijden voor een degelijk kwaliteitskader. Dank u voor de steun.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lise Vandecasteele aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de optrekking van de limiet van het aantal kinderen per begeleider in de buitenschoolse opvang – 2710 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de verhoging van de ratio in de buitenschoolse opvang – 2771 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, we mogen de buitenschoolse opvang niet vergeten in het debat over de krakende kinderopvang. Dat is wat onderzoekster Noëmi Willemen schrijft in een persbericht dat samen met Ferm werd verspreid op 18 mei. Onze kinderen spenderen inderdaad heel veel tijd in de buitenschoolse opvang. Ik hoor dat meer dan 70 procent van alle schoolgaande kinderen gebruik zou maken van buitenschoolse opvang. Als dat cijfer klopt, is dat zeer veel. Dat zijn heel veel kinderen die elke schooldag verschillende uren spenderen in de buitenschoolse opvang.

Maar de kritiek dat de buitenschoolse opvang stiefmoederlijk wordt behandeld en eigenlijk ondergefinancierd wordt, is er al lang. Met de crisis in de kinderopvang stappen er ook heel wat personeelsleden op vanuit de buitenschoolse opvang die eigenlijk dezelfde problemen als die in de kinderopvang ook in de buitenschoolse opvang zien terugkeren. Daar zeggen ze ook dat er eigenlijk een veel te hoge kinderratio is, dat ze met het aantal kinderen waar ze vandaag voor moeten zorgen, eigenlijk niet in staat zijn om hun pedagogische rol te vervullen.

Ze zeggen ook dat kinderbegeleidster in de buitenschoolse opvang een van de slechtst betaalde jobs is in ons land. Bovendien is het met gesplitste uren, je begint vaak heel erg vroeg, om zeven uur 's ochtends. 's Avonds moet je opnieuw om half vier aanwezig zijn om die opvang te voorzien, dus het is erg moeilijk te combineren met een gezin of met een andere job om je loon te kunnen aanvullen. Dus we zien ook daar dezelfde problematiek, bijvoorbeeld met het aantal openstaande vacatures bij begeleiders van buitenschoolse opvang.

Maar in die alarmkreet die Ferm op 18 mei verspreidde, zeggen ze eigenlijk dat ze geen licht aan het eind van de tunnel zien. Ze zien het probleem alleen maar toenemen. Ferm is de koepelorganisatie die vandaag verantwoordelijk is om de opvang te voorzien voor 26.000 kinderen. Ze zien de nieuwe regelgeving niet als goed nieuws. Zij zeggen zelf dat hun toekomst niet rooskleurig kleurt, en ze trekken aan de alarmbel

Wat zeggen zij? Met het nieuwe decreet Buitenschoolse Opvang en Activiteiten (BOA) zien ze dat het aantal kleuters dat opgevangen moet worden, zal worden opgetrokken. Het is een beetje vreemd dat we vandaag in het debat rond kinderopvang juist hameren op een verlaging van de ratio van het aantal kinderen per begeleider, en dat we tegelijkertijd zien dat het aantal kleuters in de buitenschoolse opvang opgetrokken wordt van veertien naar achttien kleuters per begeleider.

Als je weet dat in de buitenschoolse opvang dezelfde problematiek heerst als in de kinderopvang, is het onlogisch dat vandaag – waarbij er al heel wat alarmkreten waren in de buitenschoolse opvang – het aantal kinderen daar wordt opgetrokken. Zij vragen dus om die ratio op veertien te houden, en dat zeker niet te verhogen,

want ze zitten vandaag al met een probleem van oningevulde vacatures en van begeleiders die aangeven dat het op deze manier niet houdbaar is.

Ze zien ook geen enkele reden waarom je het aantal kinderen zou moeten optrekken. Ze zeggen dat het optrekken van die ratio enkel te verklaren valt vanuit een besparingslogica. Dat zegt Sandra Van der Mespel bijvoorbeeld, projectcoördinator en onderzoekster in het centrum voor Vernieuwing in de Basisvoorziening voor Jonge Kinderen. Ze zegt dat jullie het personeelstekort daardoor enkel verkleinen op papier. Maar net als bij de kinderdagverblijven zal het in de praktijk en op lange termijn de problemen alleen maar vergroten.

Het is inderdaad straf, minister, dat dezelfde problemen uit de kinderopvang nu georganiseerd worden in de buitenschoolse opvang. We zien al langer in de kinderopvang dat door het aantal kinderen op te trekken, de situatie daar vandaag niet rooskleurig is.

Dus, minister, wil ik horen wat uw reactie is op de alarmkreet van Ferm van 18 mei. Ik zou graag willen weten hoe u denkt dat de ratio optrekken van veertien naar achttien kleuters de buitenschoolse opvang zou kunnen verbeteren, of u de beslissing omtrent die verhoging van het aantal kinderen per begeleider in de buitenschoolse opvang wilt terugdraaien, en welke gevolgen die vernieuwde financiering van de buitenschoolse opvang volgens u zal geven.

We weten ondertussen dat er heel wat gemeenten zullen zijn die erop achteruitgaan. We lezen ook dat er heel wat onzekerheid is in de sector bij de organisatoren, dus er is bijzonder veel ongerustheid over de effecten van het nieuwe decreet Buitenschoolse Opvang en Activiteiten.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): In de buitenschoolse opvang is er veel ongerustheid over het optrekken van de limiet van veertien naar achttien kinderen per begeleider, naar aanleiding van het BOA-decreet, net zoals over de financiering.

Die alarmsignalen komen uit verschillende hoeken. Zo zijn er de mensen die zelf in de buitenschoolse opvang zitten en aangeven dat ze worden vergeten, het niet aankunnen en dit ook niet willen. Bovendien zijn dat vaak mensen die de buitenschoolse opvang combineren met kinderopvang, wat ervoor gaat zorgen dat er gemiddeld een nog slechtere ratio is. Die mensen geven ook aan dat op deze manier het sop de kool niet meer waard is.

Daarbuiten trekken de lokale besturen aan de alarmbel om aan te geven dat ze het met deze financiering niet rondkrijgen. Dat ligt in lijn met de adviezen die bij het BOA-decreet ook vanuit het middenveld werden gegeven en de andere binnenkomende adviezen die aangeven dat op deze manier de buitenschoolse opvang in de problemen zal komen. Dat bericht bereikt ons ten derde ook vanuit de buitenschoolse opvang zelf, van de organisatoren die aangeven dat ze het op deze manier niet rondkrijgen.

Minister, hoe reageert u op de alarmkreet van Ferm, maar ook op die vraag rond het optrekken van de ratio en om dat toch niet te doen?

Op welke manier zou die verhoging van de ratio de kwaliteit moeten verbeteren van de buitenschoolse opvang? Het lijkt mij quasi onmogelijk dat dat er een gevolg van is.

Voorziet u om die beslissing terug te draaien en op welke manier kan die vernieuwde financiering op een betere manier tegenover de lokale besturen worden geïmplementeerd? Want die lokale besturen zien ook niet meer hoe zij met

deze financiering nog kwaliteitsvolle en goede opvang georganiseerd krijgen, die bovendien ook voor de begeleiders zelf leefbaar is.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de vragen die gelijkaardig zijn, maar niet volledig gelijk.

Eerst over de ratio. De norm waar Ferm het over heeft, is de maximale rationorm die is ingeschreven in artikel 11 van het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) inzake het kwaliteitslabel voor kleuteropvang. Het decreet Buitenschoolse Opvang en Activiteiten gaat niet enkel over de sector buitenschoolse opvang, maar ook over activiteiten voor kinderen door andere sectoren. Dit zijn bijvoorbeeld de jeugdsector, de speelpleinen, het onderwijs, het deeltijds kunstonderwijs, de sportsector ...

In deze sectoren ligt het aantal kinderen per begeleider vaak hoger. De norm voor het kwaliteitslabel kleuteropvang van maximaal achttien kinderen per begeleider werd in overleg met al deze sectoren bepaald. Het is een maximum en niet gekoppeld aan de financiering.

De norm die organisaties zoals Ferm tot vandaag hanteren, is deze die in de vroegere regelgeving voor de subsidiëring van initiatieven voor buitenschoolse opvang (IBO's) werd opgenomen. In de overgangsfase, tot eind 2025, dus het tweede jaar van de volgende legislatuur, blijven zij gesubsidieerd op basis van de ratio 1 op 14.

Het decreet, dat eerder door het Vlaams Parlement werd goedgekeurd, voert een nieuw financieringssysteem in. Dat gaat in vanaf 2026. Vanaf dan, na afloop van de overgangsperiode, worden de budgetten over alle lokale besturen verdeeld volgens een gelijke subsidiesleutel. Vanaf dan staat het lokale bestuur, vanuit zijn regierol, zelf in voor de verdeling van de middelen onder de organisatoren. Daarbij kunnen lokale besturen bijkomende subsidievoorwaarden bepalen of bijvoorbeeld een lagere ratio opleggen voor initiatieven met het kwaliteitslabel kleuteropvang.

Ik probeer mij zo helder mogelijk uit te drukken. De buitenschoolse opvang of veel zaken zitten nu bij de bevoegdheid Welzijn, maar door het BVR inzake kleuteropvang van 16 oktober 2020, en zeker door het decreet dat eind vorige legislatuur is goedgekeurd, wordt de hele organisatie overgeheveld naar de lokale besturen, met inbegrip van de financiering die eraan vasthing. Elk lokaal bestuur kan daar dus zelf keuzes in maken.

De verandering maakt dat organisatoren die nu nog onder de oude regelgeving verder werken, onzeker of bezorgd zijn over wat komt. Ik ben me daar absoluut van bewust, en word heel vaak aangesproken door organisatoren die daar vandaag mee bezig zijn. Zij vragen zich af wat er gaat gebeuren in 2026, geven aan dat de financiering naar de lokale besturen gaat, en vragen zich af op welke manier dat zal gebeuren. Dat geldt temeer voor die gemeenten die er na de herverdeling van het huidige Vlaamse budget, financieel op achteruitgaan. Voor gemeenten die meer dan 40 procent van de middelen verliezen, voorziet het decreet in een gedeeltelijke compensatie. Om te vermijden dat bestaand kwaliteitsvol aanbod verloren gaat, ben ik er absoluut voorstander van dat bij de opmaak van het volgend Vlaams regeerakkoord, die financiële zaken nog eens grondig tegen het licht worden gehouden. Zoals ik al zei zal het antwoord op de vraag hoe die definitieve financiering van de gemeente vanaf 2030 zal zijn, pas met zekerheid gegeven kunnen worden vanaf 2026.

Wat is nu het budget dat momenteel beschikbaar is? Collega's, dat is een budget dat in 2026 volledig naar de lokale besturen moet gaan en bedraagt 93,1 miljoen

euro. Het gaat over 86,8 miljoen euro uit de vorige legislatuur, verhoogd met 6,3 miljoen euro deze legislatuur vanuit Welzijn. Duidelijk is bij verdeling van dit budget over alle lokale besturen, dat verschillende gemeenten achteruit zullen gaan. Daartegenover staat dat er ook heel wat gemeenten zijn die voor het eerst – vanuit Opgroeien dan – subsidies zullen ontvangen. Het is onze verantwoordelijkheid als Vlaamse Regering, maar ook deze van het Vlaams Parlement, om die ambities van het nieuwe decreet waar te maken. Daar zit een hele filosofie achter, waaraan sommige aanwezigen hier ook zeer intens hebben meegewerkt. En dat zal impliceren dat we natuurlijk de juiste keuzes moeten maken. Ik begrijp echt dat initiatieven die nu budget krijgen, maar straks ... Dat zal via het lokaal bestuur moeten gaan, aangezien Opgroeien de lokale besturen zal financieren, ik begrijp dat ze heel bezorgd zijn onder welk financieel gesternte dit zal gebeuren. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, ik vind dat u redelijk optimistisch bent over het decreet, en dat is niet echt in lijn met de toch wel ferme kritieken van de verschillende adviesorganen waar advies gewonnen is over het nieuwe BOA-decreet. U zegt eigenlijk dat het maar om een maximale ratio gaat. Het blijft wel zo dat bijvoorbeeld Ferm, toch wel één van de grote organisatoren van de buitenschoolse opvang, een verhoging van die ratio zal zien. Het lijkt een beetje alsof u dat met alle informatie daarrond niet wilt erkennen. Maar het blijft wel zo dat zij zeggen dat de ratio vandaag al bijzonder hoog is, en dat zij vandaag van de kinderbegeleiders van de buitenschoolse opvang horen dat die ratio te hoog is, dat zij meer opzichter dan begeleider worden. Als je een decreet hebt dat net die pedagogische functie van de kinderbegeleiders in de buitenschoolse opvang wil benadrukken, is het wel vreemd dat men zegt dat men de ratio gaat verhogen. Dat is zeer onlogisch.

Daarnaast is de kritiek vanuit de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), vanuit de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (Vlaamse Raad WVG), vanuit de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), vanuit de Jeugdraad, zeer gelijklopend. Zij zeggen allemaal dat ze met de huidige middelen de educatieve insteek niet kunnen waarmaken. Zij zeggen dat ze met de huidige middelen de mooie omschrijving van het BOA-decreet over de buitenschoolse opvang niet kunnen waarmaken. Het is zelfs zo dat de Jeugdraad schrijft dat ze met het decreet het laatste woordje 'activiteiten' kunnen schrappen. Want met deze beperkte financiële middelen en de hoge kindratio, kunnen begeleiders eigenlijk geen activiteiten doen, en kunnen hoogstens opzichter zijn van de kinderen in de buitenschoolse opvang. Minister, vandaag is er al een tekort aan kinderbegeleiders. Zij hebben vandaag een zeer laagbetaald beroep met onmogelijke uren. Het is vreemd dat dat niet versterkt wordt. En er is weinig reactie op de sector, die eigenlijk unaniem zegt dat ze met de huidige schaarse middelen, de kwaliteit van de buitenschoolse opvang niet gaat kunnen verbeteren. Minister, ik verwacht daarop toch betere antwoorden op dan degene ik nu van u gehoord heb.

Ik heb nog een laatste puntje. U zegt dat lokale besturen meer dan 40 procent van de middelen gaan verliezen, die jullie dan gaan compenseren. Bon, dat wilt zeggen dat er heel wat gemeenten zijn die met minder financiële middelen de opvang moeten voorzien, wat uiteraard ook een kwaliteitsvermindering zal betekenen. Ze zeggen unisono dat 6,3 miljoen euro extra te weinig is om die kwaliteit te kunnen garanderen. Ik hoop dus echt dat we hier geen gelijkaardig scenario gaan zien als bij de kinderopvang, waarbij er rond de pot gedraaid wordt, maar eigenlijk geen antwoord gegeven wordt op de alarmkreten van de sector.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Het is natuurlijk wel een heel belangrijke sector. De buitenschoolse opvang zorgt ervoor dat kinderen ergens zijn waar ze een meerwaarde meekrijgen, terwijl hun ouders op dat moment dingen aan het regelen zijn, aan het werken zijn, aan het studeren zijn, enzovoort. Dat is een sector waarvan ik zou denken dat de Vlaamse Regering die voluit steunt en ondersteunt. Als ik dan hoor dat er lokale besturen zijn die met deze overheveling van organisaties tot 40 procent van hun financiering zouden verliezen, en dat er dan pas wordt gecorrigeerd, maar niet bij verliezen onder 40 procent, dan is dat wel iets om heel bezorgd over te worden.

De buitenschoolse opvang heeft en had het tot nu toe al bijzonder moeilijk. Ze vinden zeer moeilijk mensen. Dat komt gedeeltelijk door de aard van de buitenschoolse opvang zelf. Het is zeer vroeg in de ochtend, of later 's avonds, en dat geeft een zekere versnippering weer. Er zijn daar oplossingen voor waar ik straks op zal ingaan. Maar het feit dat er op dit moment wordt gewerkt met een hogere ratio en met een financiering waarvan het volledige veld en organisaties erbuiten oordelen dat die onvoldoende zal zijn, betekent eigenlijk dat men een veel grotere crisis in de buitenschoolse opvang organiseert vanuit de overheid. Minister, ik maak mij daar, samen met het volledige veld, bijzonder veel zorgen over.

U zegt dat bepaalde organisaties de ratio aanhouden. Oké, maar als het naar lokale besturen gaat, en die lokale besturen zien geen andere oplossing, dan zullen die genoodzaakt zijn om naar organisaties te gaan die volgens een maximumnorm werken. Dit is dus een zeer pregnant probleem dat voorlopig niet wordt aangepakt, en dat aan het aanzwellen is. Straks zitten we met de buitenschoolse opvang in hetzelfde vaarwater als de kinderopvang, maar dan zal het wel te laat zijn om er nog een mouw aan te passen.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Die bezorgdheden zijn natuurlijk niet nieuw. Ik herinner mij dat dat tijdens de bespreking van het decreet de bezorgdheden waren die heel breed gedeeld werden. Ik heb die hier zelf ook telkens proberen te verwoorden. Op zich is de inhoud van dat nieuwe decreet van buitenschoolse kinderopvang zeer goed. Het is goed dat we meer kinderen in aanraking willen laten komen met jeugd-, sport-, en cultuuractiviteiten, met de muziekschool, enzovoort, tijdens de uren dat ze sowieso op school in de opvang zijn. Nu is dat op heel veel plaatsen vaak niet meer dan een beetje spelen met iemand erbij die toeziet of er met de kinderen niks gebeurt. Ik stel het dan wel heel negatief voor, maar op veel plaatsen is dat de buitenschoolse opvang, omdat ze er inderdaad met heel weinig begeleiders voor veel kinderen staan.

Er zat dus een heel grote kans in dat decreet. Maar we hebben van in het begin gezegd dat, als je de middelen niet voorziet om die kwalitatieve invulling te kunnen doen, als je alleen de middelen hebt die er nu zijn, en er komen geen middelen bij vanuit Jeugd, Cultuur of Sport om ook aan een inhoudelijke invulling te doen, je dan blijft zitten met een decreet dat uiteindelijk een lege doos zal worden. Op termijn zul je zelfs nog minder kwaliteit hebben, terwijl er echt wel nood is aan vrijetijdsactiviteiten in die schoolcontext. We weten ook gewoon dat er heel veel kinderen zijn die anders niet in aanraking kunnen komen met al die verschillende manieren van vrijetijdsbeleving.

Ik denk dat dit echt iets is wat heel snel opnieuw moet worden bekeken, want het heeft weinig zin om een heel mooi decreet te schrijven waarvan je eigenlijk weet dat het in de realiteit een lege doos wordt, tenzij er toch nog extra middelen worden voorzien voor alle lokale besturen die nu echt niet weten hoe ze het moeten aanpakken. Dat is wat ik overal op het terrein hoor. Men weet echt niet hoe men die mooie principes van het decreet kan waarmaken in een lokale context zonder dat die extra middelen eraan gekoppeld worden.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Collega's, aan het decreet is in de vorige legislatuur wel heel wat voorafgegaan. Ik kan daarvan getuigen omdat ik er heel nauw bij betrokken was. Ik was zelf hoofdindieners van het decreet. Ik kan ervan getuigen hoeveel overlegmomenten we daarrond hebben gehad, en hoeveel eraan vooraf is gegaan vanaf de conceptnota. Er waren hoorzittingen die, terecht, niet alleen in de commissie Welzijn plaatsvonden, maar ook in de commissie Onderwijs. Ook de commissie voor Jeugd, Sport en Cultuur was daarbij uitgenodigd. Dat is natuurlijk heel bewust op die manier gebeurd, juist omdat dat decreet de doelstelling heeft – zoals collega Anaf het heeft omschreven – om kinderen veel meer mogelijkheden te geven en zodat ze niet verplicht worden om de keuze te maken of ze naar de buitenschoolse opvang, naar de muziekschool, of naar de voetbalclub moeten gaan.

Omdat de buitenschoolse opvang niet helemaal gelijkmatig verdeeld is over alle gemeenten en steden in Vlaanderen, waardoor er eigenlijk heel wat middelen naar bepaalde gemeenten gingen, terwijl andere gemeenten er weinig of geen kregen, weet je dat er altijd winnaars en verliezers zullen zijn als je daar een andere verdeelsleutel op toepast. Een heel nieuw systeem uittekenen, vraagt natuurlijk de betrokkenheid van velen. Om die omschakeling te kunnen doen, en voor een stuk ook rechtszekerheid te creëren voor de bestaande initiatieven, hebben we die overgangperiode gemaakt, en hebben we dat niet ineens geïmplementeerd. We stellen nu inderdaad vast dat er bijkomende middelen zijn voorzien vanuit Welzijn. Als alle andere betrokken sectoren, en uw collega's, minister, dezelfde overtuiging zou zijn toegedaan van welk belang dit in de praktijk heeft voor het aanbod waar kinderen gebruik van kunnen maken als hun papa's en mama's nog moeten werken, zodat zij aan activiteiten kunnen meedoen als zij na school niet dadelijk naar huis kunnen, en iedereen daar zijn duit voor in het zakje doet, dan kan er veel gerealiseerd worden.

Collega's, ik heb er geen probleem mee dat we hier vragen stellen, maar ik zou het niet graag hebben dat ze alleen hier gesteld worden. Het is natuurlijk een zaak van veel meer beleidsdomeinen dan alleen Welzijn. Van onze kant lanceren we absoluut de oproep om hier vanuit de andere sectoren aan bij te dragen, zodanig dat steden en gemeenten de mogelijkheid hebben om dit op een goede manier te organiseren naar de volgende jaren toe. Als we allemaal overtuigd zijn van de meerwaarde voor de kinderen en gezinnen, moeten we dat doen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): In de vorige legislatuur is daar inderdaad heel wat over te doen geweest, en het uitgangspunt is een zeer mooi uitgangspunt. Het is juist de bedoeling dat we door dat decreet naar een ruim aanbod van buitenschoolse activiteiten gaan, veel ruimer dan alleen de buitenschoolse opvang. Dat kan prachtige, prachtige initiatieven teweegbrengen.

Het is inderdaad zo dat we met dat nieuwe decreet middelen hebben die gebaseerd zijn op basis van objectieve gegevens. Steden en gemeenten die eigenlijk minder middelen kregen omdat dat historisch is gegroeid, willen we ook de kans geven om die buitenschoolse activiteiten en buitenschoolse opvang aan te bieden.

Natuurlijk wordt er een overgangperiode van vier jaar voorzien. Maar ik denk dat het heel belangrijk is dat gemeenten en steden daarmee aan de slag gaan met alle actoren op het veld, om duidelijkheid te creëren, om te kijken wie wat gaat doen tegen welke prijs zodat dat voor iedereen zeer duidelijk is wanneer de inwerking-treding plaatsvindt. Dat biedt ook rechtszekerheid aan de initiatieven die bezig zijn op het terrein.

Ik heb in april daarover een vraag gesteld aan u, minister. U hebt toen uitgelegd welke acties er worden ondernomen, en dat u zou samenzitten met de minister van Binnenlandse Zaken om de lokale overheden per brief nog eens aan te zetten tot actie. Mijn vraag is of dat ook effectief is gebeurd.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Wat betreft de vrijheid die we aan lokale besturen geven, stel ik vast dat een aantal initiatieven daar weinig info over krijgen, of dat ze in elk geval het gevoel hebben dat de coördinatie erop is gericht om één groep al dan niet bewust te bevoordelen, en dat lijkt me niet de insteek van het decreet te zijn. Dat is ook niet de goede manier om – want daarover gaat het toch – aan ouders de kans te geven dat er voor en na school opvang is. Daarover gaat het, en over niets anders.

Minister, het lijkt me dan ook nodig om bij de initiatieven die u contacteren of waarvan we het signaal krijgen dat het lokaal niet goed verloopt, te kijken wat de parameters zijn die gebruikt worden. Hoe gaan wij nog kunnen meedoen aan de bevraging die men al dan niet organiseert over de concrete werking?

Ik denk dat er een partner is die we niet mogen vergeten, en dat zijn de ouders. Ik heb de indruk dat men bij een aantal lokale besturen heel sterk gericht is op werkingen, organisaties, bepaalde manieren om ernaar te kijken, maar één belangrijke cliënt vergeet. Dat zijn de ouders.

Die oproep wil ik hier namens mijn fractie echt wel doen, want daarover gaat het in de voor- en naschoolse opvang. Daar zijn ouders mee bezig. Kunnen ze gaan werken en kan hun kind na school naadloos opvang hebben, waarna ze hem of haar kunnen halen? Dat is vaak gewoon de realiteit bij heel wat ouders, dus, minister, dat is toch een oproep die ik wil doen naar aanleiding van dit decreet.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's.

Dit decreet heeft een heel lange voorgeschiedenis. Ik zei het al, er zijn collega's die de geschiedenis nog veel beter kennen dan ikzelf. Ik was daar zijdelings ook wel in geïnteresseerd als voormalig minister van Onderwijs, en ik verwijs naar wat collega Anaf daarnet zei: Veel kinderen worden gewoon op de speelplaats opgevangen. Dus de filosofie van het decreet, dat wordt hier ook door velen gedeeld, is eigenlijk super, namelijk veel meer kinderen veel meer kansen geven om verbreding te hebben in wat ze na schooltijd allemaal doen.

Ik wil ten tweede ook meegeven, collega's, dat Welzijn extra budget op tafel heeft gelegd, meer dan 6 miljoen euro ten opzichte van de bestaande budgetten.

Ten derde, heb ik hier in het parlement altijd al een heel groot vertrouwen gehoord richting de lokale besturen, dat het beter is als zij aan het stuur zitten, dat ieder lokaal bestuur anders is, en dat ieder dat dus op zijn manier zou moeten kunnen doen.

Ten vierde, zoals ik nu de budgettaire schema's zie – dat vind ik ook, ik heb dat gezegd – zijn er te veel verliezers ten opzichte van de winnaars. Als je dat niet fatsoenlijk uit de startblokken laat schieten, dan riskeer je dat heel waardevolle initiatieven die vandaag bestaan, gewoon verloren gaan, en dat je uiteindelijk minder kansen zult hebben in plaats van meer.

Om nog even op die geschiedenis terug te komen, collega's, dat proces voor dit decreet is al in 2013 gestart, dat is tien jaar geleden, vanuit een Staten-Generaal

over de opvang en de activiteiten voor schoolkinderen. In 2016 was er een conceptnota en die heeft dan een hele weg afgelegd om uiteindelijk in 2019 te landen, nog juist op het einde van de vorige legislatuur. Dus nog eens, dat was met een prachtige filosofie, maar de grootste zorgen die mij bereiken zijn de zorgen rond het budget en ook van organisaties die niet weten hoe ze dat allemaal georganiseerd zullen krijgen, niet weten wat er nog zal zijn voor hen, zeker op die plaatsen waar er al heel goede werkingen zijn.

Voor sommige adviesorganen mocht die transitie sneller gaan, anderen hadden het liever wat later gehad. De timing in het decreet is in die zin een compromis. Het bevat ook nog een hele tijd minimale inzet op kleuteropvang en, zoals ik al zei, tot 2030 blijven de middelen voor kleuteropvang gekleurd. Dus het is niet onbelangrijk dat jullie ook weten dat die middelen tot dan gekleurd blijven.

De vraag naar middelen was constant in alle adviezen, maar de ambitie was – en dat hebben we gezegd – om meerdere sectoren te bundelen en niet enkel te kijken naar middelen van Welzijn, omdat het natuurlijk ook gaat over het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Onderwijs.

Die ratio, collega Vandecasteele, is de maximale norm. Lokale besturen kunnen samen met bestaande IBO's afspreken om dingen te wijzigen aan die ratio. Maar de filosofie van het decreet is dat elk kind dezelfde kwaliteit van opvang geboden moet kunnen worden. Nu is dat zeer divers. Men zal minstens bij de volgende regeringsvorming moeten kijken op welke manier je dat 'proper' kunt krijgen. Want over de filosofie van het decreet ben ik positief, collega's, maar als ik kijk naar de budgettaire omvang die daar nu tegenover staat ben ik niet zo positief.

Collega Saeys, wij hebben met het kabinet van collega Somers samengezeten. Wij zullen ook een brief richten aan die lokale overheden. Ik weet dat er ook al is samengezeten met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), die hun zorgen geuit hebben. Ook heel wat middenveldorganisaties, niet alleen Ferm, zijn bezorgd. Zij gingen ook nu al zaken aanbieden. Ik vind het dus ook van belang om die allemaal te bundelen. In tegenstelling tot wat sommige collega's hier denken, ben ik eigenlijk ook wel bezorgd over de toekomst. Je hebt de situatie nu, 'as is' in de buitenschoolse kinderopvang. Maar je hebt ook de toekomst, die eigenlijk beter zou moeten zijn, en waarbij ik zelf als minister zorgen heb over hoe je dat op de meest kwaliteitsvolle manier kunt doen.

Collega's, het thema stond bovendien op de agenda van de commissie Decentralisatie, omdat men het toch wel belangrijk vindt dat men lokaal zoveel mogelijk autonomie heeft om die buitenschoolse kinderopvang te gaan organiseren. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Wat u nu zelf zegt, zeggen die adviesraden ook. Zij zeggen dat met de huidige financiële middelen die mooie educatieve insteek niet waargemaakt kan worden. En de mooie woorden van in het decreet zelf, kunnen dus niet waargemaakt worden. U zegt dat de middelen niet alleen van Welzijn moeten komen, maar ook van andere sectoren of bevoegdheden. Maar bon, dan moet dat daar ook wel komen. Als ik u hoor, gaat u er in het najaar bij de nieuwe Septemberverklaring op aandringen. Ik kijk ernaar uit, want de verwachtingen voor de kinderopvang zijn ook bijzonder hoog. Er moet echt wel iets veranderen, want ik moet zeggen dat het plaatje vandaag niet mooi is. De mensen vragen zich allemaal af wat onze kinderen waard zijn voor deze Vlaamse Regering. We zien zowel een crisis in de kinderopvang als in de buitenschoolse opvang, met mensen die onderbetaald worden en een te hoge werkdruk ervaren, waarbij aangegeven wordt dat het op deze manier echt niet houdbaar is. Ik kan op papier dan altijd wel lezen over bijvoorbeeld het belang van de pedagogische functie bij

de kinderopvang, het belang van de pedagogische functie bij verschillende activiteiten, en de verbreding bij de buitenschoolse opvang, maar dat moet ook in de realiteit waargemaakt worden met voldoende budget, en dat is er vandaag echt wel niet.

Ik hoor u hier dus wel zeggen dat u zelf zegt dat het met de huidige budgettaire situatie niet gaat lukken, en dat u bezorgd bent om de toekomst. Ik reken er dan op dat er in september of oktober, we zullen zien wanneer de verklaring dit jaar komt, effectief een grote verandering teweeggebracht zal worden.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Ik denk dat u gelijk hebt dat er prachtige principes in het decreet zitten. Over de filosofie hebt u ons geen steen horen gooien. De praktijk is iets anders, en daar is uw bezorgdheid terecht. U hebt het uiteindelijk over bijpassen wanneer men 40 procent van een budget verliest, maar die compensatie is ook maar tot 2029 – wat nadien? En wat als je 35, 30, 25 of 20 procent verliest? Dan gaan die steden en gemeenten het nog altijd bijzonder moeilijk krijgen.

Dit zal uiteindelijk dus een negatieve optelsom worden voor zeer veel steden en gemeenten, voor zeer veel plekken, niet alleen voor de lokale besturen, maar ook voor de organisaties die het proberen te doen met een ratio die lager is dan achttien kinderen per persoon. Dat is ook iets waarover al die adviezen negatief waren.

Dit gaat ook een negatieve optelsom worden voor de ouders die aan de ene kant heel veel geappelleerd worden wanneer het gaat over lege brooddozen, over taal, over het gedrag van hun pubers en kinderen, het niveau van het onderwijs. Maar op een buitenschoolse opvang die daarop zou kunnen remediëren, kunnen zij waarschijnlijk niet meer rekenen. De buitenschoolse opvang zegt zelf dat hij al die activiteiten niet meer zal kunnen differentiëren en aanbieden.

Ten slotte zal het ook voor de mensen in die buitenschoolse opvang een negatieve optelsom zijn, en gaat men uiteindelijk komen tot een situatie waarbij die mensen er niet meer zijn. Ik wil u aanraden daarvoor het advies rond het DuJo-project (Duurzame Jobs) van het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind (VBJK), de Arteveldehogeschool en de VVSG ook in te kijken, over de manier waarop men de kinderbegeleiding in het kleuteronderwijs en de opvang op een menselijke manier tot stand kan brengen. Dat is met een behoorlijke financiering. Maar dan nog, die mensen verdienen het om beter te kunnen werken, en op een betere manier te kunnen werken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos D'Haese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de loodvervuiling rond de goudraffinaderij Value Trading in Antwerpen – 2759 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik heb een vraag over de problematiek van de vervuiling met zware metalen rond de goudraffinaderij Value Trading in de stationsbuurt in Antwerpen. We hadden het er vorig jaar al kort over in een debat over windrichtingen en dergelijke. Ondertussen zijn er heel wat nieuwe evoluties,

met name de eerste resultaten van een oriënterend bodemonderzoek. Die zijn niet goed. Ze tonen een serieuze vervuiling met zware metalen in die buurt.

Professor Nemery van de KU Leuven is daardoor gealarmeerd. In een brief naar het stadsbestuur en het schepencollege van Antwerpen zegt hij dat hij vreest dat de vervuiling in de buurt van de Jacob Jacobsstraat van dezelfde grootteorde is als de vervuiling met lood door Umicore in de Moretusburg in Hoboken. Hij heeft daarom gevraagd om een aantal maatregelen te nemen. Een van de belangrijkste is om een bloedonderzoek te doen naar de gezondheidstoestand en de mogelijke risico's voor slachtoffers, zeker bij kinderen, om een en ander in kaart te kunnen brengen en ervoor te zorgen dat die mensen fatsoenlijk kunnen worden begeleid.

Ik heb hierover vorige week een vraag gesteld in de commissie Leefmilieu aan minister Demir. Zij verwees mij voor een aantal zaken naar u door, minister. Zij zei dat de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) heeft gevraagd om een geïntegreerde aanpak op te stellen en om die aanpak te leiden. Zij zei ook dat ze al in december 2022 de resultaten met u heeft gedeeld en dat zij heeft gesuggereerd dat u binnen uw bevoegdheidsdomein de nodige stappen zou ondernemen. Zij heeft ook al de vraag gesteld of een hotspotwerking voor kanker niet aangewezen is.

Minister, ik leg die vragen graag aan u voor. Vorige week waren er bij de gemeenteraad in Antwerpen honderd vrouwen uit die buurt. Dat waren honderd Joodse vrouwen. Het is een grote Joodse gemeenschap, daar in de buurt rond die raffinaderij. Zij vragen dat eindelijk eens iemand zich hun zaak aantrekt. Zij trekken al heel lang aan de alarmbel en hebben de indruk dat er heel weinig beweegt. In de gemeenteraad heeft men verwezen naar het Vlaamse niveau. Minister Demir verwees vorige week naar de stad en voor een stukje naar u. Ik kom dus met deze vraag naar u, in de hoop dat we een stap verder kunnen zetten. Ik hoop vooral dat we niet dezelfde fout maken als in Hoboken, waar professor Nemery naar verwijst. Daar heeft het dertig jaar geduurd vooraleer er maatregelen voor de gezondheid werden genomen.

Minister, ik heb drie concrete vragen.

Welke maatregelen hebt u al genomen op basis van de kennis die er is om de volksgezondheid van de mensen in de wijk te beschermen?

In de commissievergadering van 7 juni 2022 kondigde u aan dat het agentschap Zorg en Gezondheid immissie- en depositiemetingen zou starten in de omgeving. Zijn deze al uitgevoerd? Zo ja, wat zijn de resultaten hiervan?

Zult u naar aanleiding van de verontrustende resultaten van het bodemonderzoek een bloedonderzoek opstarten voor de bewoners in de buurt?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De bescherming van de volksgezondheid rekt hier op de inzet van een gedeeld initiatief: 'health in all policies'.

In de vergunning van het bedrijf werd al stevig ingegrepen door de deputatie en de minister bevoegd voor het omgevingsbeleid, collega Demir. Zij deed hiervoor onder andere een beroep op het medisch milieukundig advies van het agentschap Zorg en Gezondheid. Er lopen handavingsinitiatieven door de stad Antwerpen aangezien momenteel Value Trading opereert onder een klasse 3-melding. Dat is een lokale bevoegdheid.

Zowel de omwonenden zelf als de OVAM en de stad Antwerpen lieten bodemmetingen uitvoeren om het gehalte aan zware metalen te bepalen. Deze metingen

worden geadviseerd door het agentschap Zorg en Gezondheid. Indien nodig worden er blootstellingsbeperkende maatregelen geadviseerd. Het gaat dan over het beperken van de groenteteelt of de teelt van eieren van eigen kippen, het beheersen van stofvorming, en het strikter toepassen van de basishygiëne zoals handenwassen. In de opvolging van deze onderzoeken werd er eind vorig jaar in samenwerking met de OVAM nog geadviseerd om extra stalen te nemen bij de kwetsbaarste groepen in de onmiddellijke omgeving: de Joodse School en een kinderdagverblijf net ten zuiden van het bedrijf.

Die staalnamen werden dan onmiddellijk uitgevoerd. Daarnaast werd het overzicht van de meetwaarden geëvalueerd. Omdat er hier en daar verhoogde meetwaarden werden gezien, werd ook bekeken of de no regret-maatregelen voor poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) die algemeen in de volledige binnenstad van kracht zijn, voldoende beschermend zijn voor zware metalen. Het antwoord daarop was positief.

Het dossier wordt nauw opgevolgd in samenwerking met de stad en de OVAM, in een goede samenwerking tussen de administraties. Laat mij dus duidelijk zijn: ik heb geen zin in naar-elkaar-doorverwijzen. Voor mij is het gewoon van belang dat we samenwerken. Dit gaat over een mogelijke verontreiniging. Als er effecten zijn, moet iedereen zijn verantwoordelijkheid nemen.

Ik kom tot uw tweede vraag. Op 13 januari 2021 heeft de bestendige deputatie aan het bedrijf Value Trading een aantal bijzondere voorwaarden opgelegd in hun omgevingsvergunning. Deze hielden de verplichting in om zowel emissie- als immissiemetingen uit te voeren, in afwachting van een zo spoedig mogelijke herlokalisatie van het bedrijf, uiterlijk binnen drie jaar. Zorg en Gezondheid heeft dat in een advies in het kader van het beroepsdossier op 16 mei vorig jaar nogmaals herhaald. We kennen allemaal het verdere verloop van het dossier. De vergunning werd in beroep geweigerd door de minister van Omgeving. Daardoor kwamen ook die bijzondere voorwaarden tot meetverplichting te vervallen. Het zijn die metingen, de immissiemetingen onder andere met inzet van de depositiemetingen, die over een langere termijn uitgevoerd, een precies inzicht geven in de actuele milieubelasting van de omgeving, en dus de impact van het bedrijf op zijn omgeving. Dit is belangrijke informatie om een beter zicht te krijgen op de blootstelling van de omwonenden, temeer in een risicoanalyse.

Onlangs hebben we vernomen dat de vraag om inzet van immissiemetingen door de stad Antwerpen gesteld is aan de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) omdat het bedrijf momenteel voortwerkt onder een klasse 3-melding. Dit is dan een veel kleinere activiteit dan voorheen die normaliter geen grote impact zou mogen genereren bij de omwonenden. Het is dus aan de handhaving bij de stad Antwerpen om die activiteit te verifiëren. Als er vanuit handhavingsinzicht noodzaak is om toch die metingen uit te voeren, dan zal dit geëvalueerd worden in samenwerking met de VMM en het departement Omgeving. Ons agentschap Zorg en Gezondheid heeft niet de technische bagage of de mogelijkheid om zelf zulke metingen uit te voeren. Wij volgen het dossier gezondheidskundig op en we zijn in overleg met zowel de stad, de VMM als de OVAM.

Waar we wel resultaten van hebben, zijn de staalnames uitgevoerd door de OVAM, en enkele staalnames uitgevoerd door de omwonenden zelf in het kader van de 'Gezond uit eigen Grond'-campagne bij Omgeving. We wachten nog het eindrapport af van de OVAM dat een van de komende weken wellicht beschikbaar zal zijn. Op perceelsniveau, bij de stalen van de omwonenden die op een gevalideerde wijze genomen en geanalyseerd werden door het Provinciaal Instituut voor Hygiëne in Antwerpen, is door dat instituut het advies gegeven om enkele blootstellingsbeperkende maatregelen te nemen. Het agentschap heeft deze adviezen bevestigd en ook gevraagd aan de OVAM, vooruitlopend op het eindrapport, om dezelfde

adviezen door te trekken voor de meetwaarden die in hun onderzoek verhoogd zijn. Wat opvalt is dat er zeer wisselende resultaten verkregen werden in de meetwaarden van het Provinciaal Instituut voor Hygiëne en de OVAM, met diffuse verhoogde waarden naast perfect normale waarden in de bodem. Daarom wordt momenteel geadviseerd op perceelsniveau – in afwachting van het eindrapport – of daar een aaneengesloten grotere hotspot kan worden aangeduid die dan gerelateerd is aan een of andere bron.

Vervolgens kom ik tot het bloedonderzoek, zeer belangrijk, collega. Op 11 mei heeft Zorg en Gezondheid een uitgebreide delegatie ontvangen van de omwonenden. Ik vind dat ook belangrijk om hier te vermelden. Er is een ongerustheid op drie vlakken.

Ten eerste maakt men zich zorgen over het volgens hun inschatting veelvuldig voorkomen van kankers in de omgeving. Dit is een ongerustheid die het agentschap wel vaker hoort, voor diverse locaties in Vlaanderen, en waarvoor ons agentschap dan in samenwerking met het Kankerregister een onderzoek doet of we in de incidenties een verhoogd voorkomen zien van milieugerelateerde kankergevallen. Op postcodeniveau is dat begin vorig jaar uitgevoerd voor de stad Antwerpen. De conclusies werden meegenomen in het advies van ons agentschap op het beroepsdossier van Value Trading. In opvolging van deze case is vorige week beslist om in samenwerking met UHasselt en het Kankerregister een detailanalyse uit te voeren voor de statistische sectoren rond de stationswijk van Antwerpen-Centraal. Dat betekent dat statistische toptechnologie ingezet wordt waarvan we de outcome dus nog niet kennen. Maar de resultaten zullen we binnen een drietal maanden hebben. We gaan daar dus mee aan de slag.

Het tweede punt van zorg: men maakt zich zorgen over de verhoogde bodemwaarden voor zware metalen. Hier moeten we het eindrapport van de OVAM nog afwachten. Indien deze resultaten zich blijven manifesteren als een diffuus onsamenhangend patroon van hier en daar percelen met hoge waarden naast percelen met lage waarden, moet dit dossier benaderd worden als een case van een grootstedelijke problematiek. De inzet van de techniek van de humane biomonitoring wordt altijd geëvalueerd in een systemische benadering, wat wil zeggen dat er een voldoende samenhangende milieukundige aanleiding moet zijn op subpopulatie niveau. Die techniek is niet individueel inzetbaar, tenzij in een curatief gezondheidsverhaal, bijvoorbeeld in het kader van arbeidsveiligheid, of bij een huisarts of ziekenhuis indien er gezondheidskundig aanleiding voor is bij een gezondheidsonderzoek.

Dus daar moet een afweging tussen vier vragen worden gemaakt: een zorginhoudelijk doel, of er bijvoorbeeld een behandeling beschikbaar is, een beleidsmatig doel, of we bijvoorbeeld een bepaald beleid kunnen wijzigen, een maatschappelijk doel, bijvoorbeeld of de ongerustheid kan worden aangepakt, en een wetenschappelijk doel, waarbij de vraag bijvoorbeeld is of men de blootstelling in beeld kan brengen aan de hand van één bronfactor.

Hoe meer positieve antwoorden op deze vragen, hoe relevanter het is om humane biomonitoring in te zetten. Hoe meer negatieve antwoorden, hoe onzekerder de outcome is waarbij afwegingen komen van de opportuniteitskost of de inzet van milieumetingen die wellicht wel sneller een antwoord kunnen geven. In die zin wordt een humane biomonitoring enkel weloverwogen ingezet, op een wetenschappelijk correcte manier. Er moet dus op voorhand goed bekeken worden welke vragen we beantwoord willen zien met die techniek, en welke handelingsperspectieven er zijn. In die zin is het belangrijk om merkers van blootstelling en effect, in de mens, te kunnen koppelen aan gedetailleerde milieumetingen of een langdurige opvolging van gezondheidseffecten.

We wachten dus het rapport van de OVAM af, en het inzicht komende uit de handhavingsactiviteiten van de stad Antwerpen. Indien er geen aanleiding is om in te zetten op humane biomonitoring, kunnen we er eventueel toch mee verdergaan – dat heb ik gevraagd, omdat ik ook wel bezorgd ben –, maar dan in een studieopzet in het kader van een grootstedelijke medisch milieukundige problematiek met een maatschappelijk en wetenschappelijk doel. Het kiezen voor deze optie zal uiteraard eerst afgestemd worden met alle partners zoals stad Antwerpen, de omwonenden vertegenwoordigd door professor Nemery, want de zaken die Nemery aanhaalt vind ik behartenswaardig, het departement en het kabinet Omgeving, het agentschap Zorg en Gezondheid, en mijn kabinet met als doel een samen gevalideerd onderzoeksprotocol op te stellen. Ik sluit helemaal niet uit dat we dat gaan doen. Weet wel dat het niet gebruikelijk is in de situatie waarin we nu zitten.

De derde ongerustheid is dat Value Trading het door zijn klasse 3 kleinschaliger ingedeelde activiteit niet zo nauw zou nemen met de uitbating en toch eventueel belangrijke emissies genereert met mogelijke gezondheidsimpact. Dit is in de eerste plaats aan het bedrijf zelf – eventueel gesteund door een onafhankelijk deskundige als het vertrouwen weg is – en de handhaver, in dit geval de stad Antwerpen, om op een structurele wijze aan te tonen dat dit niet zo is. In elk geval is de grootschalige activiteit, waarvan ons agentschap vorig jaar adviseerde om dit te laten uitdoven in een dichtbevolkt gebied, niet meer vergund en dus stopgezet. Dat is nu de stand van zaken. We zijn vooral het tweede punt aan het onderzoeken, op zoek naar een manier om het toch te kunnen doen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Bedankt, minister, ik ben vooral heel blij om te horen dat die fijnere analyse van het Kankerregister gaat gebeuren. We hebben vorig jaar de discussie gehad dat het nogal grof op postcodeniveau gebeurde, dus ik hoop dat we daar binnen drie maanden dan iets van kunnen bijleren.

Ik begrijp al de overwegingen voor humane biomonitoring, dat zijn grote onderzoeken om op te zetten. Ik denk niet dat we hier noodzakelijk al over monitoring moeten spreken, maar een momentopname zou ook kunnen en ik denk niet dat dat een gigantische opdracht is. Het Provinciaal Instituut voor Hygiëne heeft daar heel veel expertise mee. Ze doen dat al halfjaarlijks in Hoboken. Ze hebben de mensen, de kennis en de knowhow in huis om dat te doen.

Mensen hebben ons verteld dat er in de buurt, in de drie straten rond de Jacob Jacobsstraat, 120 wezen zijn, van wie veel ouders overleden zijn aan kanker. Als je daarnaar kijkt – goed het is diffuus, maar er zitten wel heel hoge waarden tussen van zware metalen – dan ben ik ervoor dat al die onderzoeken gebeuren. Maar ik ben er niet voor dat we wachten om te kijken wat er bij die kinderen aanwezig is in het bloed. Dat is iets dat niet gigantisch veel geld kost, iets dat niet gigantisch veel moeite kost. Je hebt een aantal scholen, een aantal crèches – u hebt er al naar verwezen – waar je naartoe kunt gaan. Je hebt een gemeenschap die heel erg gemotiveerd is om meer te weten te komen over die vervuiling.

Ik ben blij dat u zegt dat u het in elk geval wilt doen. Ik weet nog niet goed op welke manier. Kunnen we dat niet downsizen en vroeger organiseren? Al was het maar om de ongerustheid weg te nemen. Die mensen hebben natuurlijk wel reden voor ongerustheid. Er is een omgevingsvergunning geweigerd terwijl er wel twintig jaar is geproduceerd in het midden van die wijk. We hebben de bodemresultaten. We hebben het feit dat die fabriek op dit moment verder blijft produceren, zij het dan aan een lager tempo, maar dat is niet voor deze commissie.

Ik wil niet te ver vooruitlopen op de zaken, maar de adviezen die de mensen hebben gekregen – geen eieren en groenten uit eigen tuin eten enzoverder – zijn natuurlijk zeer goed. Ik ken de buurt echter een klein beetje. Dat is niet meteen

de buurt met de meeste tuinen en de meeste kippen. Dat is een zeer dichtbevolkte en stedelijke buurt. Het grootste probleem is daar niet de inname via voeding uit de tuinen, maar stof dat op daken en koeren ligt.

Dit gaat wel verder dan de individuele maatregelen die de mensen met een brief in de bus hebben gekregen waarin staat dat ze meer moeten stofzuigen en de handen moeten wassen. Dit gaat over wat we in die buurt gaan doen om de vervuiling weg te nemen. En dan spreken we over sanering, daar zijn heel veel verschillende gradaties in. Maar de vraag is hoe daar al naar wordt gekeken. De eerste vraag is of we dat bloedonderzoek niet sneller, eventueel gedownsized, kunnen doen om de mensen al een beetje duidelijkheid te kunnen geven. Ten tweede, wat doen we op het vlak van verdere sanering?

De voorzitter: De heer Vaneckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneckhout (Groen): Het zijn heel terechte vragen van collega D'Haese. Ik heb gewoon aanvullend nog twee bezorgdheden.

Eenzijds hebt u verwezen naar de vergunningstoestand van het bedrijf in kwestie en het feit dat daar nu nog een aantal activiteiten plaatsvinden. U verwijst naar de verantwoordelijkheid van de stad om die activiteiten te controleren. Maar natuurlijk, volksgezondheid is niet enkel een bevoegdheid van de stad, het is ook een bevoegdheid van de Vlaamse Regering, van u als minister.

U weet dat we in Antwerpen zelf – en we doen dat vandaag dus ook – dus de opdracht hebben om dat soort activiteiten van naderbij te bekijken en de activiteiten eigenlijk ook stop te zetten. Vanuit het voorzorgsprincipe denken we dat het niet meer verdedigbaar is om het vier jaar te laten verdergaan, om dan eventueel te zien wat er gebeurt of wat de verdere aanpak is. Dus ik vroeg me af hoe u daarnaar kijkt.

Ten tweede is er een grote onzekerheid in de buurt. Het is meestal collega Annouri die dit in deze en andere commissies opvolgt. Op welke manier kunt u sneller duidelijkheid geven aan de omwonenden over wat er op hen afkomt? Hoe kunnen zij gerustgesteld worden dat er geen verdere impact zal zijn? Dank u wel.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil nog even aansluiten bij deze vraag. Ik heb ook bekeken wat er in Antwerpen werd gecommuniceerd. Er zijn een paar elementen.

Ik denk dat de weigering van de omgevingsvergunning door minister Demir al een belangrijk signaal is aan het betreffende bedrijf, en ook aan de buurt. Ik denk dat dat de eerste stap is: voorkomen dat het uitbreidt, toeneemt, of dat er nog extra uitstoot is.

Ten tweede, en dat is ook iets wat ik niet oninteressant vind, collega's, is namelijk dat dat gradiënt eigenlijk een patroon is dat niet samenhangend is. De plaats met de meeste loodvervuiling ligt het verste weg. Men vindt niet direct honderd procent een verklaring voor alles. Dus die bijkomende bodemstalen zijn nodig.

Ten derde zijn er de no regret-maatregelen die nu al van toepassing zijn. Ik vroeg me gewoon af of daar nog bijkomende maatregelen nodig zijn, wetende wat de context daar is. Maar er werd mij ook aangegeven, en ik denk dat dat ook niet onbelangrijk is, dat in een aantal huizen mogelijk nog sprake is van loden waterleidingen. Dus als je eventueel zou overgaan tot bloedonderzoek, is dat ook iets wat bekeken en uitgesloten moet worden als bron van eventueel lood in het bloed van kinderen. Laat daar ook geen misverstand over bestaan: het is geen goede zaak als die loodconcentraties te hoog zouden liggen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Zoals ik zei, zullen de resultaten van de onderzoeken die door de OVAM zijn gedaan zeer binnenkort beschikbaar zijn. Voor mij is dat de basis om verdere acties te plannen. We moeten precies weten wat daarin staat. Saneren op zich is een bevoegdheid van de OVAM. Over de link met humane biomonitoring – ik heb veel om uitleg gevraagd – was mijn eenvoudige perceptie om ermee te beginnen. Dat gaat niet alleen over bloedafnames, maar daar moet je ook vragenlijsten bij afnemen. Je moet heel goed weten wat je wilt bereiken. Als je een bloedafname doet, heb je informatie, maar als je iets vindt, moet je weten hoe je daarmee omgaat. Er moet een onderzoeksprotocol zijn. We moeten dat dus zeer goed aanpakken. Ik wil zeker een kleinere versie bekijken, collega D'Haese, alles is goed voor mij. U weet dat je in zulke dossiers ook de bloedafnames ziet. In het kader van PFAS hebben we dat uitgebreid. We hebben toen gezegd dat het niet aan de Schelde stopt, en dat we een beetje breder zullen gaan.

Het moet wel correct aangepakt worden. We moeten weten hoe we eraan beginnen, welke vragen we willen beantwoorden, en wat hier eventueel zal uitkomen. Bovendien zit de stad hier ook aan het stuur. Ik wil dit in de beste verstandhouding met hen aanpakken. Ik ga niet zeggen dat we nu aan humane biomonitoring zullen beginnen als dat niet met hen is afgesproken. Daarom zei ik dat we niet naar elkaar moeten doorverwijzen, maar wel een partnerschap moeten ontwikkelen dat vertrouwen geeft aan de mensen die mogelijk getroffen worden. Op die manier moeten we er ook naar het bedrijf toe voor zorgen – u gaf het voorbeeld van lood – dat we nu nog geen conclusies beginnen te trekken die na twee jaar verkeerd blijken te zijn. We moeten daar heel voorzichtig en correct in handelen. Dat diffuus karakter van sommige resultaten die we nu zien, baart mij daarom zorgen. De voorzitter heeft er een voorbeeld van gegeven.

Wat u voorstelt, ga ik zeker bekijken, maar we hopen dat we daar de komende weken meer duidelijkheid in hebben. Professor Nemery is in dezen een autoriteit, de insteken die hij geeft zijn belangrijk voor mij. Die no regret-maatregelen, collega's, worden afgestemd met het Provinciaal Instituut voor Hygiëne. Op dit ogenblik zijn die voldoende. Ik dacht dat ik dat ook heb gezegd in mijn antwoord. Als dat wijzigt, zullen we dat laten weten. Mijn mensen van Zorg en Gezondheid zijn heel intens met dit dossier bezig. Het zou veel moeilijker – of misschien ook makkelijker – zijn mochten we eenduidige resultaten hebben, zodat we weten hoe we precies actie moeten ondernemen. Op dit moment is dat nog niet zo. Het wordt verder intens opgevolgd.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Bedankt voor de bijkomende antwoorden, minister. Wat hier centraal is, is volgens mij de gezondheid van de mensen die in die wijk wonen. Ik begrijp inderdaad dat die resultaten niet allemaal eenduidig zijn, maar we zitten daar met zwaar vervuilde percelen, met veel kankergevallen, en met een goudraffinaderij midden in een woonwijk. Een goudraffinaderij waarvan de vergunning terecht niet werd verlengd, maar die ondertussen op een lager pitje verder kan blijven doen. Ik denk dat we vandaag de gezondheid centraal moeten zetten, zelfs als de bron niet helemaal duidelijk is. We kennen het geval van accumulatie van perfluorooctaansulfonaat (PFOS). Er is dus een hoge druk van zware metalen op die buurt, dat moet er niet nog bij komen. Dat is, denk ik, essentieel.

Ik ben er voorstander van om die loden pijpen te onderzoeken, maar die zorgen niet voor de hoge bodemwaarden. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Ik weet het, tot nu toe hebben we nog geen bloedwaarden. We spreken daar dus op dit moment niet over. De resultaten van de OVAM zouden volgende week komen. Ik hoop dat we dan snel kunnen schakelen.

Wat het op een correcte manier uitvoeren van een bloedonderzoek betreft, ben ik het helemaal eens, minister. Het grote voordeel daarvan is dat er heel veel expertise bij het Provinciaal Instituut voor Hygiëne zit. Die doen dat al jaren. In Hoboken ligt dat protocol klaar, die vragenlijsten liggen klaar. Ik wil het niet op flessen trekken, maar bij wijze van spreken zou je kunnen zeggen dat bewoners morgen naar een school gaan waar ze zich kunnen laten prikken, waar ze die vragenlijsten kunnen invullen, en dan kunnen die resultaten geïnterpreteerd worden. Ik ben dus blij dat u er open voor staat om dat te versnellen. Ik hoop dat dat lukt, en we zullen kijken wat er uit de nieuwe resultaten van de OVAM komt. Ik wil vooral de oproep doen om te stoppen met afwachten. We wachten hierop, we wachten op dat onderzoek, we wachten op die resultaten, we wachten op dat overleg, maar ondertussen hebben de mensen al redelijk lang gewacht.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het hoge aantal kinderen dat in een recente studie aangaf moe of met honger naar school te gaan – 2723 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het belang van ontbijten – 2786 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Op 17 mei hebben we in dit parlement een actualiteitsdebat gehouden over de meest recente resultaten van de internationale PIRLS-studie (Progress in International Reading Literacy Studies) met betrekking tot de leesvaardigheid bij Vlaamse leerlingen. De focus lag toen op de leesvaardigheid, maar die studies toonden ook nog heel wat andere interessante cijfers en gegevens. Zo blijkt van de ruim vijfduizend leerlingen uit het vierde leerjaar in Vlaanderen die deelnamen, maar liefst 43 procent te zeggen met honger naar school te komen. Dat percentage is meer dan een verdubbeling tegenover de vorige resultaten uit 2016 en merkkelijk hoger dan in andere landen. Het aantal leerlingen dat zegt dagelijks moe op school toe te komen is gestegen van 24 procent naar 35 procent. Dat resultaat is wel vergelijkbaar met andere landen, maar doet toch ook wel vragen rijzen.

Dat zoveel leerlingen met honger toekomen op school, kan onmogelijk alleen te wijten zijn aan armoede, maar heeft wellicht ook heel wat te maken met een hectische ochtend met weinig tijd om te ontbijten, weinig aandacht om te ontbijten ook. Dat een derde van de kinderen moe op de schoolbanken zit, wijst toch ook op een gebrek aan voldoende rust. Ook hier kan de vraag gesteld worden hoe het komt dat die kinderen niet voldoende rust hebben en wat de rol van de ouders daar is.

Veel ouders ervaren heel wat druk in het dagelijks leven om alles georganiseerd te krijgen, dat komt hier ook regelmatig aan bod. Dat komt omdat ze enerzijds een veeleisende job hebben, ze zijn vaak lang onderweg naar hun werk, er zijn ook heel wat kinderen die wegens de scheiding van hun ouders op twee plaatsen wonen, in co-ouderschap, met andere gewoonten, andere regels en afspraken, maar ook met een langere afstand naar school, een week op de twee bijvoorbeeld. Allemaal zaken die toch wel kunnen meespelen. Ook voor andere kinderen is de school niet altijd vlakbij, want we weten dat er een problematiek is van de inschrijvingen en dat kinderen soms niet terechtkunnen in de school die in hun

achtertuin of om de hoek ligt. Daarnaast willen ouders hun kinderen ook de kans geven om deel te nemen aan allerlei activiteiten. Ze willen ze niet alleen de kans geven om deel te nemen, ze vinden ook maar dat ze goede ouders zijn wanneer kinderen kunnen deelnemen. Ik denk dan aan de muziekschool, de jeugdbeweging, de sportclub enzovoort. Bovendien zijn de verschillende soorten schermen heel verleidelijk en durven die ook wel heel wat tijd op te slorpen, ook van de jongsten onder de bevolking. Veel ouders vergeten wel eens dat ook hun kinderen nood hebben aan rust en ongestoorde momenten thuis. Ik denk dat wijzelf allemaal vaak worden opgeslorpt door de schermpjes, maar we realiseren ons niet altijd dat dat ook al bij kinderen vroeg begint.

Minister, hoe reageert u op de vaststellingen met betrekking tot het feit dat een groot deel van de kinderen zonder ontbijt of zonder gezond ontbijt naar school komt en dat veel kinderen zeggen zich moe te voelen?

Voert Opgroeien zelf onderzoek of laat het agentschap onderzoek voeren naar de eetgewoonten van jonge kinderen? Hoe worden ouders gesensibiliseerd rond dit thema?

Voert Opgroeien zelf onderzoek naar de tijdsbesteding van jonge kinderen en de mate waarin zij hobby's uitoefenen?

Zijn er meer gegevens beschikbaar met betrekking tot de slaappatronen van kinderen in Vlaanderen?

Hoe worden ouders geïnformeerd en gesensibiliseerd rond het belang van voldoende en kwalitatieve nachtrust voor hun kinderen en over de noodzaak om ook een rustgevende omgeving te creëren?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Collega's, ik start mijn vraag met een kleine glimlach op de lippen. Het is boeiend: een vraag over opgeslorpt worden door onze schermen, terwijl we allemaal tegelijkertijd opgeslorpt worden door onze schermen. We zijn allemaal kinderen van onze tijd. Maar ik ga nu naar de ernst van de vraag.

Minister, collega Schryvers heeft al verwezen naar het feit dat we het actualiteitsdebat hebben gehad over de PIRLS-resultaten inzake leesvaardigheid. Ik ga daar niet op terugkomen. Ik denk dat we er heel veel debatten over gehad hebben, en dat die waarschijnlijk nog terugkomen.

Maar er kwam inderdaad nog een ander opmerkelijk cijfer voor in dat onderzoek, waaruit blijkt dat 43 procent van de Vlaamse leerlingen zegt met honger naar school te komen. In 2016 was dat nog 'slechts' 19 procent. Dat was toen al een op de vijf leerlingen, maar het gaat intussen dus om meer dan vier op de tien leerlingen – dat zijn toch enorme cijfers. Ik ben het eens met collega Schryvers: we moeten kijken naar de toegenomen armoede en de impact ervan, maar dat kan niet de enige verklarende factor zijn. Blijkbaar zijn we collectief toch steeds vaker het belang van een goed ontbijt uit het oog aan het verliezen. Door onderzoekers wordt inderdaad verwezen naar tijdsdruk, ochtendrush, het feit dat de traditie om samen te ontbijten regelmatig niet meer in ons dagelijkse schema past. En het fenomeen bij kinderen blijkt ook van toepassing voor volwassenen. Ook ouders slaan de belangrijke maaltijd die het ontbijt is, maar al te vaak over: snel onder de douche, de auto in, kinderen afzetten in de opvang en dan in de file of op de trein om naar het werk gaan.

Nochtans – en ik spreek uit ervaring – moet de goede gewoonte om een gezond ontbijt te eten, eigenlijk niet zoveel moeite kosten. Het is belangrijk om die

gewoontes van jongs af aan te kweken. Een kom yoghurt met wat granen, een stuk fruit of een combinatie daarvan is al een hele goede start van de dag, maar toch wordt er nog steeds meer snel een ander ontbijt genomen, als er nog een ontbijt wordt genomen. Het gaat dan over minder voedzame zaken zoals koeken of ontbijtgranen – die granen worden genoemd maar de facto vooral suikerbommetjes zijn. Het is een gevaarlijke trend in een maatschappij die worstelt met obesitas.

Niet alleen in functie van met een volle maag en volle aandacht op de schoolbanken of op kantoor zitten, is een ontbijt belangrijk. Ook in het breder kader van gezonde voedingspatronen is de ruimere aandacht voor het belang van ontbijten, en zeker gezond ontbijten, nodig.

Daarom heb ik samen met de collega aanvullende vragen hierover.

Hoe kijkt u zelf naar het onderzoeksresultaat waaruit blijkt dat 43 procent van de leerlingen in het vierde leerjaar met honger naar school komt? Hoe schat u de oorzaak in van de meer dan verdubbeling van het aantal op zeven jaar tijd? Hebt u er zicht op of de afname van de populariteit van het ontbijt even sterk is bij andere leeftijdscategorieën?

Hoe schat u zelf het belang in van het ontbijt op zich, en meer bepaald een gezond ontbijt?

U weet dat preventie alles is. Welke stappen wilt u zetten u om het belang van het gezond ontbijt extra in de schijnwerpers te zetten, en die goede gewoontes er bij mensen opnieuw een stukje in te krijgen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's, voor de vragen. Je zou er uiteraard een beetje honger van krijgen, zeker als je hier al een paar uur bezig bent.

Ik ga met plezier in op de vraag, maar wil toch ook zeggen dat een aantal mensen opmerkingen geuit hebben bij de publicatie van de resultaten van PIRLS via Twitter, omdat het feit dat er geen ontbijt wordt gegeten, niet wil zeggen dat men het zich niet kan veroorloven. Die link met gestegen armoedecijfers wordt dus betwist, en dat blijkt ook uit de cijfers. Dat wil ik toch als eerste disclaimer even meegeven, omdat er vooral andere oorzaken zijn.

Ik heb trouwens ook eens gekeken naar de vragen die men gesteld heeft aan de jongeren, omdat ik het zo frappant vond dat die cijfers opeens zo gestegen zijn. Voor al wie geïnteresseerd is in het dossier, is het toch ook wel nuttig om dieper te bekijken welke vragen precies gesteld zijn. Maar goed, voor de rest zijn de cijfers wat ze zijn.

Ik ben grote fan van het feit dat de onderzoekers stellen dat iedereen baat heeft bij een evenwichtige en gevarieerde voeding, in het bijzonder kinderen en jongeren. Ik vind het van belang. Gezonde voeding geeft energie voor de dagelijkse activiteiten, dus ook op school. Er wordt een invloed van voeding aangetoond op leerprestaties en het concentratievermogen, en er wordt ook een link gelegd naar het versterken van de immuniteit, waardoor het schoolverzuim wegens ziekte daalt.

Om de evolutie van de gezondheidszorg bij jongeren in Vlaanderen te monitoren, hebben wij de vierjaarlijkse HBSC-studie (Health Behaviour in School-aged Children), die wordt uitgevoerd door de Universiteit Gent. Wij hebben ook gegevens uit onze gezondheidsenquête. We zien dat het dagelijkse ontbijt wordt aanbevolen, maar in beide studies wordt een dalende ontbijtfrequentie bij jongeren

gerapporteerd. Dat was in 2018 al het geval. De ontbijtfrequentie neemt af naarmate de leeftijd stijgt. Ik kijk ook naar mijn eigen ervaring van lang geleden. Het overslaan van het ontbijt door jongeren is dus een problematiek die al langer gekend is. Heel binnenkort krijgen we nieuwe cijfers van die HBSC-studie. Ik ben daar dus toch wel geïnteresseerd in, wat nu de meest recente data zullen zijn, want in 2018 was het al serieus verminderd.

Niet alleen of, maar ook wat jongeren eten is van belang. Dat kan mee verklaren waarom jongeren binnen de PIRLS-studie rapporteren dat ze met honger op school zitten. Ik geef een voorbeeld. Collega Vaneeckhout heeft er al naar verwezen: snacks, rijk aan suikers en/of vet en arm aan vezels, verzadigen minder, waardoor de honger heel snel terug toeslaat. Het kan dus zijn dat je 's ochtends iets gegeten hebt, maar het snelle suikers zijn, zoals dat heet, en je dus snel weer honger hebt. Momenteel wordt door Sciensano de voedselconsumptiepeiling afgenomen, waarmee we gaan kijken wat jongeren eten, en we dat ook verder kunnen opvolgen.

Opgroeien volgt de cijfers op over borstvoeding, de groei en de body mass index (BMI). Ook de CLB's volgen bij alle leerlingen groei en BMI op. Ouders worden gesensibiliseerd door het inzetten van een mix van preventiestrategieën in verschillende settings, namelijk kinderopvang, vrije tijd, scholen en het gezin. Er zijn heel wat methodieken ter beschikking.

Ook de CLB's zetten in op gezondheidsbevordering, maar Opgroeien zelf doet geen onderzoek naar de eetgewoonten en naar de tijdsbesteding van jonge kinderen en de mate waarin zij hobby's uitoefenen. Zoals ik al zei, zijn die twee vernoemde studies heel interessant om daar het een en ander in te zien.

Dan komen we bij de cijfers van PIRLS. Eetgedrag wordt bepaald door diverse factoren. Het is dan ook belangrijk om dit verder in kaart te brengen, alvorens uitspraken te doen over causale verbanden. Zowel drijfveren om gezond te eten, voedselvaardigheden als de voedselomgeving spelen een rol. Gezond eetgedrag is geen individuele verantwoordelijkheid van jongeren of hun ouders alleen. Eetgedrag wordt ook mee bepaald door de context, namelijk de voedselomgeving waarin jongeren vertoeven. Uit onze recente Preventiebarometer van 2023 blijkt bijvoorbeeld dat 65 procent van de volwassenen aangeeft dat gezonde voeding duur is, wat de grootste belemmering vormt om gezond te eten.

Verder gaat er ook aandacht naar mentaal welbevinden en het lichaamsbeeld van jongeren. Uit de HBSC-studie blijkt bijvoorbeeld dat 51,6 procent van de meisjes een vermageringsdieet volgt of denkt dit te moeten volgen. Ook dit kan een mogelijke verklaring zijn voor het overslaan van het ontbijt of de rapportage van honger. PIRLS gaat over het vierde leerjaar. Dat is toch wel extreem vroeg, maar dat is een persoonlijke bedenking.

We willen uiteraard inzetten op bestaande initiatieven. Ook de problematiek van de nutritioneel lege brooddozen wordt door een aantal stakeholders gesignaleerd, maar we hebben geen officiële cijfers voor Vlaanderen. Daarom onderzoekt UGent in samenwerking met Gezond Leven de omvang en de samenstelling van de lege brooddozen. Dat gebeurt door middel van interviews bij kwetsbare ouders, om te kijken op welke manier we het best kunnen voorzien in een gezonde maaltijd op school van de kinderen. De resultaten worden eind 2023 verwacht. Dat is een onderzoek dat op dit ogenblik loopt.

Dan zijn er de slaapcijfers. Ik beschik momenteel over de gegevens van de HBSC-studie van 2018, die aangeven dat van de jongeren tussen 11 tot 12 jaar bijna de helft de minimumnorm van negen uur slaap niet haalt tijdens de schoolweek. Bij de oudere leeftijdsgroepen ligt dat aandeel nog hoger en daar ligt de norm op acht uur. Ook kampen ze met een slechte slaapkwaliteit, gekenmerkt door onder meer

moeilijkheden om in slaap te vallen, een verstoorde nachtrust en ochtendmoeheid. Resultaten van de meest recente HBSC-enquête worden binnenkort verwacht.

De momenteel lopende Gezondheidsenquête peilt naar het aantal uren slaap bij jongere kinderen. Binnen Opgroeien is slapen bij zeer jonge kinderen dit jaar een prioritair thema. Ik verwijs naar de website NokNok, die gericht is naar jongeren en slaapproblemen aankaart. Verder is er ook informatie beschikbaar via de CLB's en de mutualiteiten.

Ons beleid legt dus een sterke nadruk op het belang van een gezonde levensstijl in het algemeen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Vooreerst ben ik begonnen met te zeggen, wat ook uit dat onderzoek blijkt en wat ook duidelijk wordt gesteld, dat de cijfers dermate zijn dat armoede onmogelijk alleen aan de basis kan liggen van die cijfers. Collega Vaneekhout heeft dat ook opgemerkt.

Vandaar heb ik de bijkomende vragen naar u gericht vanuit Welzijn, omdat die cijfers toch wel enige bekommernis naar boven brengen. Als zoveel kinderen zonder ontbijt of zonder gezond ontbijt naar school gaan, weten we dat dat een invloed heeft op de manier waarop ze op school zitten, op de manier waarop de studies resultaten opleveren over hoe ze zich voelen.

Vanuit het idee 'jong geleerd is oud gedaan', dat nog altijd heel waar is, weten we ook dat dat nadien zijn verdere invloed heeft. Vandaar is er toch wel het belang van het thema, zowel wat betreft ontbijten als wat het aanleren van een gezonde slaaphygiëne in de kindertijd.

Minister, ik kijk echt uit naar de resultaten van die HBSC-studie, wanneer die voorhanden zou zijn. In hoeverre ze deze resultaten bevestigen en wat daar dan mee kan gebeuren. Wij zijn vorige week met een aantal collega's op bezoek geweest bij het agentschap Opgroeien, en ik denk dat ik het toch wel juist zeg, ook namens alle collega's, dat we echt onder de indruk waren van de manier waarop daar wordt gewerkt en de manier waarop daar met gegevens en resultaten van studies, van bevragingen, met cijfermateriaal aan de slag wordt gegaan en daaruit beleid kan worden gedestilleerd.

Dus dan hoop ik – en dat is mijn bijkomende vraag – dat dat nog bijkomend zal kunnen gebeuren wanneer die resultaten van die HBSC-studie bekend zijn, zodat men daarmee aan de slag kan naar preventie en sensibilisering toe bij ouders, de omgeving enzoverder.

Ik denk dat u gelijk hebt dat de prijs van gezonde voeding veel mensen tegenhoudt om gezond te eten. Ik heb zelf al eens twee keer meegedaan met zo'n inleefweek armoede. Als je dan met een heel beperkt budget een week moet rondkomen voor heel uw gezin en je gaat naar een supermarkt, dan weet je welke producten je moet kopen. Anders denk je er niet aan, dan koop je het gemakkelijkste. Dat is denk ik ook wel iets waar we de nodige aandacht voor moeten hebben. Want dat is niet de logica der dingen, integendeel.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, dank u wel voor de antwoorden. Inderdaad, ik zit een beetje op dezelfde lijn als collega Schryvers. Ik denk dat we allebei hadden beklemtoond dat dit niet alleen door armoede of door geldgebrek kan komen, dat er ook andere actoren spelen.

Ik denk dat de 'rush hour'-fases van het leven als oorzaak nog een beetje ondergesneeuwd is. Mensen haasten zich daarbij 's ochtends om op hun werk te geraken en 's avonds om alles rond te krijgen voordat iedereen naar bed moet. Daardoor komt zowel de slaaprust als de nachtrust als de voeding soms onder druk te staan en wordt er naar snelle oplossingen gegrepen. Dat heeft te maken met het ritme waarop we vandaag allemaal ons leven moeten leiden.

Collega Schryvers heeft natuurlijk gelijk: jong geleerd is oud gedaan. Ik ben zelf een kind van een boterhammen-met-choco-opvoeding, wat betekent dat ik de rest van mijn leven zal moeten strijden tegen een aantal kwalijke gewoontes die ik af en toe een paar maand goed en een paar maand slechter doe. In dat opzicht zijn de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van een gezond ontbijt voor mij wel heel cruciaal om dat nog veel meer in het leven van mensen, en zeker van jongeren, te laten insijpelen.

Collega Schryvers wijst net als u terecht op het idee dat het duurder is om gezond te ontbijten. In zo'n inleefweek komt dat ook een stuk naar voren. Maar soms is het ook een stukje mythe dat het zoveel duurder moet zijn om gezond te ontbijten. Als je seizoensgebonden fruit probeert te nemen, als je op zoek gaat naar de slimme producten die gezond zijn in de supermarkt, dan is het in principe haalbaar om een betaalbaar ontbijt te vinden.

Dus, minister, als ik denk aan preventie en aan wat het beleid nog extra kan doen, dan denk ik dat het echt op die manier kan zijn, door mensen te inspireren over hoe een gezond ontbijt er kan uitzien, door bijvoorbeeld te tonen dat brood met choco en een tas melk enerzijds en een goedkope haveremout met seizoensgebonden fruit en de slimme yoghurtkeuze anderzijds misschien in quasi-dezelfde prijscategorie kunnen zitten.

Dus volgens mij is het de uitdaging om dat soort preventie nog veel tastbaarder te maken, en niet gewoon te zeggen dat het belangrijk is, om aan de voedseldriehoek te denken, en om tijdig te eten. De meeste mensen weten dat eigenlijk wel. Maar de praktische toepassing daarvan is denk ik nog iets waarop gewerkt kan worden.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, we zijn opnieuw bezig over hoe ouders omgaan met hun kroost. Er zitten drie elementen in deze vraag van de collega's: slaap, eet en eet gezond. Als jonge kinderen of tieners niet slapen ... De verleiding om 'tot een kot in de nacht' te snapchatten en stomme videofilmpjes te bekijken tot de batterij plat valt, kunnen we maar op één manier oplossen: door dat ding beneden te laten. We kunnen allerlei overheidsmaatregelen en affichecampagnes doen, maar dat zit op dat niveau. Als ze moe zijn, raken ze 's morgens niet uit hun bed. Dan is het meestal recht uit bed op de fiets of naar de bus. Want er is geen tijd voor een ontbijt omdat anders de school niet wordt gehaald.

De smartphone is een ouderlijke taak. Het ontbijt hangt samen met de vraag of er al dan niet tijd voor is en of er een goed voorbeeld is.

En wat eet je dan voor ontbijt? Die vraag hebben we vandaag al eerder behandeld, collega's. Voedingsdriehoeken, affiches en allerhande ten spijt. En wat het kost ... Collega Vaneekhout, ik deel uw analyse over wat het kost. Een brood van 800 gram kost 2,60 euro en als je bij een dure bakker gaat 3,10 euro. Dat is afhankelijk van waar je het koopt. Dat zijn zaken die we mathematisch aan ouders moeten meegeven: zij spelen ook een rol in wat men in de winkelkar gooit.

Ik wil het debat over de lege brooddozen, dat we ondertussen al ettelijke keren in de plenaire vergadering hebben gevoerd, niet overdoen. Ik hoop, samen met mijn fractie, dat er niet allerlei coaches worden voorgesteld, die 's avonds langs de huizen rijden om te zeggen dat het kind de gsm beter beneden kan laten. Dat is nu eens echt 100 procent ouderlijke verantwoordelijkheid.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, maakt u zich geen zorgen: geen enkele fractie zal het voorstel doen om coaches met de auto te laten rondrijden om te kijken of de kinderen ... *(Opmerkingen van Jeremie Vaneckhout)*

Of met de fiets, ja, dat is ook mogelijk.

Het klopt wel dat de ontbijtfrequentie afneemt met de leeftijd. Ik geef nog even de cijfers van de gezondheidsenquête. 89,9 procent van de 0- tot 14-jarigen ontbijten elke dag. Van de 15- tot 24-jarigen ontbijten nog amper twee op drie. Ik zie in mijn sociale media ook de reclames – dat zal waarschijnlijk zijn omdat ik ooit ergens eens op een verkeerde knop heb gedrukt. De advertenties voor het regelmatige vasten en het overslaan van minstens eens een maaltijd zijn niet te tellen. Gemakshalve zeg je dan dat je het ontbijt zult overslaan. Ik weet niet of dat bij de anderen ook in de mailbox valt, maar ik word er toch enorm toe aangespoord om een maaltijd te laten vallen. Ik vind dat heel bijzonder. Iedereen moet in zijn eigen box kijken, maar dat is toch wel ongelooflijk, hoe dat komt.

Onze voorschriften zijn helder en duidelijk. Ik ben wel getripped door de voorbeelden van gezonde voeding. Ik had net een uit het leven gegrepen voorbeeld gegeven van toen ik nog niet in de politiek zat. Ik had inderdaad ook een leven voor de politiek. Op een zeker ogenblik kreeg ik een koppel voor mij dat wilde scheiden. Zij zegden mij dat ze het niet zo breed hadden. Het enige waar ze nog geld voor hadden was frieten met stoofvleessaus. Ik vond dat toen al heel eigenaardig. Als je kijkt wat dat kost, daar kun je ook wel iets anders mee doen. Het is niet slecht om met onze mensen ook eens te bekijken hoe we de gezonde alternatieven voor hetzelfde geld wat meer in de spotlight kunnen krijgen. Gezond moet niet noodzakelijk duurder zijn. Ik neem dit mee om dit ook eens te bekijken.

Jullie hebben allebei verwezen naar de resultaten. In Vlaanderen leeft 0,9 procent van de kinderen in een gezin waar men zich geen dagelijkse maaltijd met vlees, vis of een vegetarisch alternatief kan veroorloven. 0,1 procent van de kinderen kan zich geen vers fruit of verse groenten veroorloven op dagelijkse basis. Die cijfers lijken heel klein, maar het zijn toch nog altijd tienduizend kinderen die dagelijks geen voedzame maaltijd voorgeschoteld kunnen krijgen. Dat is waarschijnlijk een onderschatting van de problematiek van de lege brooddoos. Ik zal dat debat niet openen. Dat staat totaal niet in verhouding tot die 43 procent, maar het is er wel. We moeten toch bekijken hoe we iedereen in de mogelijkheid kunnen stellen om daar werk van te maken.

Dit wordt vervolgd. Jullie krijgen, net als ik, hopelijk binnenkort de resultaten.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, ik kijk uit naar de verdere analyse van de cijfers uit de HBSC-studie die u hebt aangekondigd. Daar kunnen we veel uit leren om nadien een gericht beleid te voeren naar bepaalde doelgroepen. U hebt gezegd dat het voedingspatroon mee wordt bepaald door de ouders, maar ook door de omgeving. Dat is juist. We moeten daaruit een aantal conclusies richting het beleid kunnen trekken. Dat is niet alleen zo voor die PIRLS-studie, maar ook voor de nieuwe HBSC-enquête die eraan komt. Ik ben er zeker van dat dit thema hier nog ter sprake zal komen.

De voorzitter: De heer Vaneckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneckhout (Groen): Minister, wij kijken zeker ook uit naar de HBSC-resultaten. Daar zal wat meer uit blijken.

Collega Daniëls, als het gaat over de aanpak, dan zijn wij zeer voorzichtig om u geen enkele aanleiding te geven om een karikatuur te maken van eventuele voorstellen. Wij hebben dat hier ook gedaan. U hebt toch op de een of andere manier gesuggereerd dat we dat soort coaches zouden willen installeren, eventueel met de fiets, hoorde ik u zelfs nog zeggen. Voor alle duidelijkheid: dat is niet ons plan, want als er iets niet werkt, dan zijn het coaches die aan mensen gaan zeggen wat er wel of niet moet gebeuren en wat ze wel of niet moeten eten. Net zoals het ook niet altijd werkt dat een ouder tot zijn kind zegt dat het wel of niet dit of dat mag doen. Ouders hebben daarin uiteraard ten dele een verantwoordelijkheid, maar, minister, ik geloof dat we vooral moeten werken op intrinsieke motivatie. Het is pas als kinderen, jongeren en volwassenen echt overtuigd zijn van de meerwaarde van voldoende slaap en een goed slaapritme, en hetzelfde bij gezonde voeding en gezond ontbijten: de intrinsieke motivatie zal echt het verschil maken, of mensen al dan niet stappen zetten. En niet allerlei extra regeltjes die we zouden opleggen zowel vanuit de samenleving als binnen gezinnen. Gezinnen moeten dat vooral voor zichzelf uitmaken. Zij kunnen dat ook voldoende.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Suzy Wouters aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het toenemende aantal weggelopen kinderen
– 2794 (2022-2023)**

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Het aantal wegløopdossiers is vorig jaar met 31 procent gestegen ten opzichte van 2021. Child Focus behandelde vorig jaar 1515 nieuwe verdwijningsdossiers, waarvan 1138 nieuwe meldingen van jongeren die wegløepen. Nooit eerder liepen zoveel jongeren weg van huis of de voorziening waarin ze verblijven. Child Focus organiseert in het kader van de Internationale Dag van de Vermiste Kinderen opnieuw de sensibiliseringscampagne 'Keep Hope Alive', zodat langdurig vermiste kinderen niet vergeten zouden worden.

Door weg te lopen geven jongeren duidelijk het signaal dat er iets fout zit in hun leven en dat ze geen andere uitweg vinden dan weg te lopen. De toename van het aantal wegløopdossiers kan ook in verband gebracht worden met het aantal oproepen dat Child Focus ontvangt omtrent het mentaal welzijn van kinderen en jongeren.

In het verleden is er reeds een project opgezet met betrekking tot deze problematiek. Naar aanleiding hiervan werden reeds enkele initiatieven ondernomen. Minister, u gaf in het verleden ook aan dat er verder gefocust zou worden op awareness en vorming. Het huidige NADAR-project werd dan ook verlengd tot het najaar van 2022.

Hoe kijkt u naar het toegenomen aantal wegløopdossiers?

Hoe evalueert u de huidige initiatieven die genomen worden rond deze problematiek? Welke resultaten kwamen naar voren uit het afgelopen project en hoe wordt hierop ingespeeld?

Welke initiatieven neemt u nog ter preventie van weglopen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De stijging van het aantal weglopers zal iedereen wel verbaasd hebben, denk ik. Gelukkig – en dat las u wellicht ook – wordt het kind in 95 procent van de gevallen snel en veilig en wel teruggevonden.

Child Focus wijst zelf ook op het stijgend aantal oproepen dat zij krijgen van kinderen die het mentaal moeilijk hebben. De organisatie linkt dat onder meer aan corona. Ouders melden bij weglopers ook vaak dat een kind zich voordien al niet goed voelde.

Ik veronderstel dat u in uw vraag verwijst naar het RADAR-project (Running Away: Drivers, Awareness, and Responses), een Europees project over weglopen dat wordt gecoördineerd door Missing Children Europe (MCE). Het project heeft tot doel om onderzoek te doen naar de drijfveren van jongeren die weglopen en die te analyseren. Het rapport zelf kwam al uitgebreid in de commissie aan bod, onder meer op uw vraag, in mei 2021. Ik ga hier nu dus niet uitgebreid op in.

Heel concreet werd in die commissie naar aanleiding van het rapport onder meer gesproken over het belang van het voorkomen van Adverse Childhood Experiences (ACE's). Dat inzicht hebben we ondertussen vertaald in een project. De Koning Boudewijnstichting (KBS) heeft de opdracht gekregen om voor hulp- en zorgverleners in alle zestig eerstelijnszones in Vlaanderen en Brussel een aanpak uit te werken, zodat zij in hun dagelijkse werking aan de slag kunnen gaan rond negatieve ervaringen en trauma's. Ik hoop dat we hierover na het zomerreces in deze commissie al een aantal ervaringen zullen kunnen delen.

Weglopers moeten we niet per definitie linken aan de jeugdhulpverlening. In het crisis- en investeringsplan voor de jeugdhulp zetten we daarom niet alleen in op gespecialiseerde hulp, maar hebben we er bewust voor gekozen om in te zetten op preventie en vroegdetectie, met steun aan initiatieven zoals Therapeuten voor Jongeren (TEJO) of de verdere uitbreiding van de OverKop-huizen. Met De Vlaamse Jeugdraad bekijken we ook hoe we werk kunnen maken van het idee van zogenaamde shelters, een plek die geen residentiële hulp is, maar waar je wel eventjes zou kunnen verblijven.

En dan zijn er de conflictueuze scheidingen en de negatieve effecten die zo'n scheiding heeft op kinderen. Dat was onlangs nog een thema in de commissie. Ook hiervoor werken we een geïntegreerd zorgpad uit. Ik verwacht daarover eind dit jaar resultaten.

We zullen ook opnieuw in onze hulplijnen investeren. We doen dus heel veel.

U vraagt ook naar mijn algemene appreciatie. Ik denk in het algemeen dat ons mentaal welzijn een van de grootste uitdagingen is van deze tijd, niet alleen dat van kinderen, ook dat van bijvoorbeeld werkende mensen die kampen met een burn-out. Dat was hier ook al een thema. De Vlaamse Jeugdraad vraagt om meer aandacht te hebben voor mentaal welzijn en de Vlaamse Ouderenraad wijst ook op de grote uitdagingen die er zijn. Het is dus iets wat bij klein en groot, van jong tot oud leeft.

Ik denk dat we dit binnen Welzijn en Volksgezondheid niet alleen kunnen oplossen. Dat weet u ook. Voor mij is dat een breed samenlevingsvraagstuk, over hoe we met elkaar omgaan.

Ik geloof trouwens sterk in zorgzame buurten, waarin mensen voor elkaar uitkijken, maar evenzo in zorgzame bedrijven en voorzieningen waarin mentaal welzijn hoog op de agenda staat.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik merk toch ook uw bezorgdheid over deze problematiek.

Inzetten op preventie is een heel goede zaak. Weglopen is vaak een symptoom van onderliggende problemen, dus blijvend inzetten op de brede geestelijke gezondheid en de weerbaarheid van kinderen en jongeren is ook belangrijk.

Nu, er zijn ook kinderen en jongeren die weglopen als ze iets niet krijgen of mogen. Daar moeten we ook realistisch in zijn.

Minister, in het verleden werd al aangegeven dat de werkgroep Beeldvorming de mogelijke link erkent tussen kwetsbaarheid van weglopers en de vergrote vatbaarheid, in die extra kwetsbare periode, ten aanzien van tienerpooiers. Op welke manier wordt hier nog op ingezet?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Wouters, dat is een vraag die toch wat buiten de context van deze vraag valt, dus ik stel voor dat u die vraag schriftelijk opnieuw stelt.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Geen probleem. Ik zal de vraag schriftelijk indienen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de moeilijke vaccinregistratie in Vaccinnet via het Brussels Gezondheidsnetwerk Abrumet – 2643 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Vaccinnet kennen we allemaal. Dat is het systeem om vaccinaties te registreren en om vaccins te bestellen. Sinds de COVID-19-pandemie is dat ook uitgerold in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en het Waalse Gewest, maar van Nederlandstalige huisartsen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest krijgen we bezorgde e-mails, want zij ondervinden tegenwoordig tal van problemen bij het invoeren van de toegediende vaccinaties in Vaccinnet. Klaarblijkelijk kunnen zij de vaccins die elektronisch via het Brussels Gezondheidsnetwerk Abrumet worden ingebracht, niet meer registreren, controleren of bestellen in Vaccinnet. De gegevens worden ook niet meer doorgegeven van het ene platform naar het andere, wat ten koste gaat van de gezondheid van de patiënten en opvolging van vaccinaties. De huisartsen ervaren dit als een pestmaatregel vanwege het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

Hebt u kennis van deze problemen? Hoe wijdverspreid zijn ze onder de Nederlandstalige huisartsen?

Gaat het hier over softwareproblemen of andere problemen?

In welke mate kunt u in dezen remediëren? Zult u contact opnemen met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest om deze problematiek aan te pakken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Sleurs, dank u wel voor uw vraag. Het betreft een zeer technische problematiek, dus ik zal me aan mijn tekst houden. Het is wel een relevante vraag, omdat het over gegevensuitwisseling gaat.

Het agentschap Zorg en Gezondheid kreeg op 16 mei 2023 via Huis voor Gezondheid in Brussel een e-mail waarin gemeld werd dat een aantal Brusselse artsen recent problemen zouden ondervinden om vaccins te bestellen en vaccinaties te registreren in Vaccinnet via Abrumet. Vaccinnet is het Vlaamse bestel-, distributie- en registratiesysteem, Abrumet is een platform vanuit het werkveld ten dienste van e-health en deling van elektronische gezondheidsgegevens in Brussel. Datakluizen zoals Vitalink en Abrumet kunnen geen gegevens doorgeven aan Vaccinnet. Het is net andersom: Vaccinnet is in Vlaanderen dé authentieke bron voor vaccinaties die Vitalink dagelijks voedt. Dit betreft dus eenrichtingsverkeer.

Wat de registratie van vaccinaties betreft: in Vlaanderen zijn de meeste elektronische medische dossiers (EMD's) van de huisartsen via webservices rechtstreeks verbonden met Vaccinnet via hun gebruikersprofiel, en dus via een unieke code. Op die manier worden de door de zorgverstreker geregistreerde vaccinaties via webservices automatisch doorgegeven aan Vaccinnet. Vitalink komt hier niet in tussen.

Volgens uw vraagstelling zouden er gegevens via Abrumet naar Vaccinnet moeten gaan, wat in de praktijk nooit mogelijk is geweest. Er zijn slechts twee mogelijkheden om vaccinaties in Vaccinnet te registreren, ook vanuit Brussel: ofwel gaat het om een automatische communicatie tussen het EMD en Vaccinnet, via de digitale webservices van het EMD, ofwel gaat het om een rechtstreekse invoering in Vaccinnet, via de website www.vaccinnet.be.

Artsen in Brussel kunnen al vanaf het begin gebruikmaken van Vaccinnet, zowel voor het bestellen van vaccins als voor de registratie van de toegediende vaccinaties. Volgens het agentschap Zorg en Gezondheid is er de laatste jaren niets veranderd aan deze werkwijze. Voor Vaccinnet wordt er geen onderscheid gemaakt tussen de artsen in Brussel qua taal, Nederlands- of Franstalig. De interface in Vaccinnet is in principe in het Nederlands, maar werd in het kader van Vaccinnet+ voor de registraties van COVID-19-vaccinaties, ook voorzien van een tijdelijke Franstalige interface. Misschien is de verwarring daar ontstaan. In het kader van de COVID-19-pandemie is beslist om Vaccinnet in heel België te gebruiken voor de registratie van toegediende covidvaccins en de opvolging van eventuele bijwerkingen. De applicatie wordt in dit kader echter niet gebruikt om covidvaccins te bestellen. Voor alle andere vaccins bleef de werking van Vaccinnet ongewijzigd. Het agentschap geeft aan dat er geen technische wijzigingen zijn aangebracht in Vaccinnet.

Ik kom tot uw derde vraag. Heldere communicatie over de werking van beide systemen kan misschien verhelderend werken. Brusselse artsen hebben sowieso toegang tot Vaccinnet en kunnen hun vaccinaties op de daarnet vermelde manier registreren en consulteren en tevens vaccins bestellen.

Ik heb het agentschap Zorg en Gezondheid opdracht gegeven met Huis voor Gezondheid in Brussel contact op te nemen. Dat is ondertussen gebeurd, omdat de probleemstelling nog niet volledig duidelijk was op basis van die ene e-mail. Zorg en Gezondheid heeft nog meerdere technische detailvragen gesteld om het probleem ten gronde en gericht te kunnen onderzoeken. Zo is het belangrijk om een duidelijk onderscheid te maken tussen het bestellen van vaccins, het registreren van vaccinaties en het nadien consulteren van geregistreerde vaccinaties. Softwaretechnisch zijn dit verschillende handelingen en blijft dit technisch complex. Ik ga ervan uit dat het wederzijds overleg eventuele softwaretechnische euvels of

hindernissen kan uitklaren. Huis voor Gezondheid zal met deze bijvragen aan de slag moeten gaan om het mogelijke probleem beter te kunnen duiden.

Meer informatie kan ik nog niet geven, omdat we zelf nog wat zoekende zijn.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Dank u wel, minister. Het is belangrijk om kort op de bal te spelen en te zoeken naar de problemen die in de praktijk wel duidelijk blijken. Misschien is er inderdaad sprake van verwarring, maar huisartsen hebben het al niet gemakkelijk, dus we moeten vermijden dat technische problemen, zeker IT-gerelateerde problemen, tot nog meer frustratie zouden leiden. De dienstverlening is van groot belang, alsook onze digitale ondersteuning ervan. Het is noodzakelijk dat Zorg en Gezondheid de Nederlandstalige huisartsen in Brussel begeleidt. Aangezien er een melding is gemaakt, moet er toch ergens een probleem zijn. Het is goed dat u de opdracht hebt gegeven om dat verder na te kijken en het probleem zo snel mogelijk op te lossen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.